

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖZEL DERSHANELERDE ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVINA
HAZIRLANAN LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROFİLİ
(ANKARA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORHAN BEYAZ

EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ BİLİM DALI

Ağustos, 2014

**ÖZEL DERSHANELERDE ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVINA HAZIRLANAN
LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROFİLİ
(ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)**

ORHAN BEYAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Ağustos, 2014

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Orhan
Soyadı : Beyaz
Bölümü : Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Özel Dershanelerde Üniversite Giriş Sınavlarına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Profili (Ankara ili Örneği)

İngilizce adı : The Profile Of The Students Prepared To The University Entrance Exams
In Private Teaching Institutions: Ankara Sample

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğim ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma at olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Orhan BEYAZ

İmza :

Jüri onay sayfası

Orhan BEYAZ tarafından hazırlanan “**Özel Dershanelerde Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Profili (Ankara İli Örneği)**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Başkan): Prof. Dr. Tayyip Duman
Eğitim Bilimleri, Gazi Üniversitesi

.....

Üye: Doç.Dr. Bekir Buluç
Sınıf Öğretmenliği, Gazi Üniversitesi

.....

Üye: Yrd.Doç.Dr. Şaban Çetin
Eğitim Programları ve Öğretim, Gazi Üniversitesi

.....

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezin Anabilim Dalı’nda
Yüksek Lisans/ Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Servet Karadağ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Tezimi hazırlama sürecinde desteklerini esirgemeyen ve her konuda yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. Tayyip Duman'a, düzenleme sürecinde desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Bekir Buluç'a ve Yrd. Doç. Dr. Şaban Çetin'e teşekkürlerimi sunarım.

Orhan BEYAZ

ÖZEL DERSHANELERDE ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN PROFİLİ

(ANKARA İLİ ÖRNEĞİ)

(Yüksek Lisans Tezi)

Orhan Beyaz

GAZİ ÜNİVERSTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ağustos 2014

ÖZ

Bu araştırmada, özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin (YGS-LYS) profili belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini özel dershanelerde üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler oluşturmaktadır.. Araştırmanın örneklemini Ankara ilinde yer alan farklı dershanelerde üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden 301 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Uygulanan anket 3 ana bölümden ve 35 sorudan oluşmaktadır.

Ulaşılan sonuçlar:

- 1) Özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin % 78'inin ailesi orta ve alt gelir grubuna mensuptur.
- 2) Özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%40,5) genel liselere devam eden öğrencilerdir.
- 3) Özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%44,2) boş zamanlarını tv izleyerek değerlendirmektedir.
- 4) Özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%40,6) ayda 1 kitap okumaktadır.
- 5) Özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin % 50,8'lik kısmı ayda bir kez sinema tiyatro vb. etkinliklere katılmaktadır.
- 6) Sorunlarını büyük oranda (% 43,7) arkadaşları ile paylaşmaktadırlar.
- 7) Öğrencilerin büyük çoğunluğu ikamet ettiği konut türünü kendi evleri olarak belirtmişlerdir.
- 8) Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin % 69'luk kısmı çalışmadığını, % 42'lik kısmı ilköğretim mezunu olduğunu belirtmiştir. Babalarının ise çoğunluk itibarıyla (% 46) serbest meslek grubuna mensup olduğunu, eğitim durumu olarak ta % 32 üniversite, % 24 lise mezunu olduğunu belirtmişlerdir.

Bölüm Kodu :

Anahtar Kelimeler :Profil, özel dershane,öğrenci

Sayfa Adedi :79

Danışman : Prof. Dr. Tayyip Duman

**THE PROFILE OF THE STUDENTS PREPARED TO THE UNIVERSITY
ENTRANCE EXAMS IN PRIVATE TEACHING INSTITUTIONS:
ANKARA SAMPLE**

(M.S.Thesis)

Orhan Beyaz

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

August 2014

ABSTRACT

In this research, the profile of the students prepared to the university entrance exams in private teaching institutions is determined. The target population of the study consists of students prepared to university entrance exams in private teaching institutions in Ankara. 301 students prepared to the university entrance exam in different private teaching institutions located in Ankara constitutes to research sample. Screening model has been used in the study. The questionnaires have been applied as the data collection technique. The questionnaire applied consists of major sections and 35 questions.

The results:

- 1- 78 percentages of the students prepared to the university entrance exams in private teaching institutions belong to the middle and low income groups.
- 2- The vast majority of the students prepared to the university entrance exams in private teaching institutions are the students going on the general high schools.
- 3- The vast majority of the students prepared to the university entrance exams in private teaching institutions (%44,2) evaluate their spare times by watching TV.
- 4- The vast majority of these students (%40,6) read a book in a month.
- 5- % 50,8 of these students attends to the activities like cinema, theatre once a month.
- 6- In the houses of most of the students sharing their problems to a large extent (% 43,7) internet connectivity is available.
- 7- The large majority of the students indicate the houses they dwell as their own houses and % 90 of these students say that they have their own rooms.
- 8- % 69 of the mothers of the students attending to the survey say that they do not work and %42 of them say that they are primary school graduate. They also say that most of the fathers (%46) are belong to self-employment group, %32 of them are university graduate and % 24 of them are high-school graduate.

Science Code :

Key Words : Profile, private teaching institutions, student

Page Numbers :79

Supervisor : Tayyip Duman

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	ii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x

BÖLÜM I

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar.....	5
1.6.Tanımlar	5
1.7.İlgili Araştırmalar.....	5

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Tarihsel Süreç İçinde Özel Dershaneler.....	9
2.2. Özel Dershanelerin Fonksiyonları.....	17
2.3. Özel Dershanelerde Eğitim Ve Öğretim.....	18
2.4. Özel Dershanelerde Rehberlik Faaliyetleri.....	19
2.4.1 Eğitsel Rehberlik.....	20
2.4.2. Mesleki Rehberlik.....	22
2.5. Özel Dershanelerde Ölçme ve Değerlendirme Faaliyetleri.....	23
2.6. Özel Dershanelerde Kültürel ve Sportif Faaliyetler.....	24

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Evren ve Örneklem.....	26
3.3 Verilerin Toplanması.....	26
3.4. Verilerin Analizi.....	26

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUM	27
4.1. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	27
4.2. Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	33
4.3. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Durumuna İlişkin Bulgular.....	39

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	46
5.1. Sonuç.....	46
5.2. Öneriler.....	49
KAYNAKÇA.....	50
EKLER.....	56

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. G.Kore, Japonya ve Türkiye’de Dershanecilik Sistemine İlişkin Veriler.....	6
Tablo 2. 1924-1950 Yılları Arasında Okul Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	10
Tablo 3. 1955-1982 Yılları Arası Okul Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	12
Tablo 4. 2004-2011 Yılları Arası Okul Öğretmen ve Öğrenci Sayıları.....	15
Tablo 5. 1999-2012 Yılları Arası Dershane, Dershanede Çalışan Öğretmen Ve Dershaneye Giden Öğrenci Sayıları.....	16
Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı.....	27
Tablo 7. Öğrencilerin Okuldaki Alanlarına Göre Dağılımı.....	27
Tablo 8. Öğrencilerin Gittikleri Lise Türlerine Göre Dağılımı.....	38
Tablo 9. Öğrencilerin Ailelerinin Birliktelik Durumuna Göre Dağılımı.....	29
Tablo 10. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı.....	29
Tablo 11. Öğrencilerin Ailelerinin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı.....	30
Tablo 12. Öğrencilerin Okula Devam Eden Kardeş Sayısına Göre Dağılımı.....	31
Tablo 13. Öğrencilerin Sorunlarını Kimlerle Paylaştıklarının Dağılımı.....	31
Tablo 14. Öğrencilerin Psikolojik Destek Alıp Almamalarına Göre Dağılımı	32
Tablo 15. Öğrencilerin Boş Zaman Etkinliklerine Göre Dağılımı.....	33
Tablo 16. Öğrencilerin Televizyon İzleme Sürelerine Göre Dağılımı.....	33
Tablo 17. Öğrencilerin İzledikleri Program İçeriklerine Göre Dağılımları.....	34
Tablo 18. Öğrencilerin Okudukları Kitap Sayısına Göre Dağılımı.....	34
Tablo 19. Öğrencilerin Gazete Okuma Ve Hangi Kısmı Okuduklarına Göre Dağılımı.....	35
Tablo 20. Öğrencilerin Okudukları Kitap Türlerine Göre Dağılımı.....	36
Tablo 21. Öğrencilerin Sinema Ve Tiyatroya Gitme Aralıklarına Göre Dağılımı.....	36
Tablo 22. Öğrencilerin Dinledikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı.....	37
Tablo 23. Öğrencilerin Yeteneklerini Geliştirmeye Yönelik Etkinliklere Göre dağılımı.....	38
Tablo 24. Öğrencilerin Ailelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı.....	39
Tablo 25. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı.....	40
Tablo 26. Öğrencilerin Aldıkları Harçlık Miktarına Göre Dağılımı.....	41
Tablo 27. Öğrencilerin Öncelikli Harcama Alanlarına Göre Dağılımı.....	42
Tablo 28. Öğrencilerin Yaşadıkları Konut Türüne Göre Dağılımı.....	42

Tablo 29. Öğrencilerin Aileleri İle Tatile Çıkma Ve Konaklama	
Yerine Göre Dağılımı.....	43
Tablo 30. Öğrencilerin Evlerinde İnternet	
Bağlantısı Olup Olmamasına Göre Dağılımı.....	44
Tablo 31. Öğrencilerin Dershaneye Gittikleri Yıl Sayısına Göre Dağılımı.....	45
Tablo 32. Dershaneye Gitme Nedenlerine Göre Dağılımı.....	45

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
GÜVENDER	: Güven Dershaneler Birliği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖSS	: Öğrenci Seçme Sınavı
ÖZDEBİR	: Özel Dershaneler Birliği
YGS	:Yükseköğretime Geçiş Sınavı
LYS	: Lisans Yerleştirme Sınavı
ÖSYM	:Ölçme Seçme Yerleştirme Merkezi
SBS	: Seviye Belirleme Sınavı

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Çağdaş toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de bireyin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirilmeleri olarak tanımlanan eğitim, sosyal ve kültürel bir varlık olan insanı hayata hazırlamanın ötesinde, onu bilinmeyen bir geleceğe de hazırlama işlevini taşımaktadır. Ekonomik, toplumsal ve teknolojik gelişmelerle gittikçe zorlaşan bir yaşama uyum sağlayabilmeleri için, devletin fertlerine çeşitli tür ve düzeylerde, farklı eğitim fırsat ve olanakları sunması gereklidir. Her ne kadar ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimin en büyük donatıcı, destekçi ve sağlayıcısı devlet olsa da, her üç öğrenim düzeyinde de bu hizmeti sağlayan özel kurumlar bulunmaktadır.

Okul sisteminin varlığına karşın, insanların daha çok öğrenme isteği duyması okul sistemi dışında ücretle ders alma "özel ders" ihtiyacını ortaya çıkartmıştır. Özellikle bazı alanlarda özel ders almak bir ayrıcalık olarak görülmüş ve bu olgu farklı öğrenme alanlarına yayılarak günümüzde de devam etmektedir. Ücretle ders alma ihtiyacı giderek kurumsallaşmış, süreç içinde dershaneler doğmuştur (Özoğlu,2011). Özel dershanelerde yapılan öğretim etkinlikleri, aslında bir okulda yapılan öğretim etkinliklerinden çok farklı değildir. Öğrencilerin daha başarılı olma isteğiyle devam ettikleri özel dershanelerdeki öğretim, okul programına paralel yürütülen tamamlayıcı ve pekiştirici bir öğretim şeklidir. Yapılan öğretim şekli; öğrencinin ara sınıfta kendisini daha iyi yetiştirmesi, okula takviye sağlaması ve bir üst okulun giriş sınavlarına hazırlanması amacıyla göre, değişmektedir. Ara sınıf yetiştirme kurslarında daha çok konu anlatımı yapılırken, üst okulların giriş sınavlarına hazırlama kurslarında konu anlatımı yanında test türü soru çözümüne önem verilerek konular uygulama düzeyine çıkarılmaktadır (Subaşı, 2005).

Özel dershaneler, son yıllarda en çok tartışma konusu olan eğitim kurumlarından biri olmuş, eğitim sistemimizde kademeler arası geçişi düzenlemenin en önemli aracı olan merkezi sınav uygulamalarıyla daha da büyümüştür. Önceleri öğrencilerin derslerine bir takviye olarak görülen kurumlar, ilerleyen yıllarda sınava hazırlığın amaçlandığı kurumlar görünümünü almıştır. Yükseköğrenime olan talep ile yükseköğrenim arzı arasındaki büyük farklılıklar günümüzde hazırlık sürecinin ortaokula hatta ilkokula kadar inmesine neden olmuştur. Türkiye'de özel öğretim kurumlarından olan ve sayıları hızla artan bazı liselere

giriş ve üniversiteye hazırlık amaçlı dershanelerin eğitim sistemimiz içindeki yeri ve önemi dikkat çekici hale gelmiştir. Bu çerçevede 1996 yılında 1.496 olan dersane sayısı, 2013'te 3.690'a ulaşmıştır (Tansel,2013). Sınav sistemlerinde yapılan değişiklikler ve buna bağlı olarak sınav sayılarının da artması dershanelerin okulların işlevini üstlendiği bir sistem ortaya çıkarmıştır. Bu kurumların, öğrencilerin sınavlardaki başarılarını artırmak amacına yönelik düzenlemeleri sonucunda eğitimden çok, "sınava hazırlık" odak olarak alınmış ve tamamen bu amaca yönelmiştir. Okullardaki ölçme sistemi ile merkezi sınavlarda kullanılan ölçme sistemi arasındaki farklılık dersane sistemine olan ihtiyacı daha da artırmıştır.

Üniversiteye hazırlık sürecinde öğrenciler ve aileleri dershaneyi, büyük bir rekabetin yaşandığı sınav dönemlerinde, istenen başarının elde edilmesi için 'olmazsa olmaz' bir faktör olarak algılamaktadır. Maddi durumları yetsin veya yetmesin, her aile çocuğunu bu süreçten mahrum bırakmamak için elinden gelen her türlü fedakârlığı yapmaktadır.

Ülkemizde üniversiteye giriş sınavlarının ortaöğretim süreciyle tam bir uyum içinde olmaması bu kurumların en temel tercih nedenleri arasında yer almaktadır. Üniversiteye giriş sınavında öğrenciler çoktan seçmeli testlerle karşılaşırken, liselerde klasik yazılı sınavlarla değerlendirilmektedir. Bu da öğrencileri bu pratik çözüm yollarını ve sınavda çıkan soru tiplerini öğrenebilecekleri bir yer arayışına itmektedir.

Dershanelerin eğitim sistemi içindeki yerinin ne olduğu konusu ile ilgili birçok araştırma yapılmış, makaleler yayınlanmıştır. Özel dershanelerin pozitif etkilerini savunan araştırmacılar bu kurumların öğrencileri sınavlara hazırlamada önemli, bir işlevi yerine getirdiğini savunmaktadırlar. Çolak (2006) ulaştığı bulgularda dershanelerde hazırlanarak sınavlara giren öğrencilerin dershaneye gitmeyen öğrencilere kıyasla daha başarılı olduğunu ortaya koymaktadır. Benzer bulgular Duman (1984)'ın araştırmasında da mevcuttur.

1.1. Problem Durumu

Üniversite giriş sınavlarına hazırlık amaçlı özel dershaneler, yaygınlaşmaya başladığı 1970'li yıllardan beri, eğitim sistemimizin en fazla tartışılan konularından birisi olmuştur. Bu tartışmaların, yakın gelecekte de sürmesi muhtemeldir. Varlıkları bazı kesimlerce sürekli yadırganan özel dershanelerin, farklı dönemlerde kapatılması da gündeme gelmiş ve günümüz itibarıyla kapatılması noktasında son aşamaya gelinmiştir.

Meclisten 1.3.2014 tarihinde çıkan ‘6528 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’ ile 2015 yılı Eylül ayı itibarıyla dershanelerin kapatılması kararlaştırılmıştır (Resmi Gazete,2014). Geçmişten bugüne her geçen yıl giderek büyüyen ve günümüzde milyonlarca öğrencinin eğitim gördüğü özel dershanelerin, eğitim sistemi içerisindeki konumu, işlevi ve geleceği ile ilgili makul bir tartışmanın şu ana kadar Türkiye’nin gündeminde yer bulduğunu söylemek zordur. Özel dershaneler ile ilgili tartışmaların sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için her şeyden önce özel dershanelerin milli eğitim sistemi içerisindeki konumunun, bu kurumları doğuran sebeplerin, bu kurumlarda eğitim alan öğrenci profilinin ve bu kurumların farklı alanlarda ortaya çıkardığı etkilerinin sağlıklı bir şekilde irdelenmesi gerekmektedir. Ülkemizde ortaöğretimde okullaşma oranının her geçen yıl artması ve yükseköğretimin hayat standartları ve refah düzeyi yüksek bir gelecek için vazgeçilmez olarak algılanması, mesleki eğitimin niteliğinin artırılmaması yükseköğretime olan talebi sürekli artırmıştır.

Ülkemizde dershanelerin aslında öğrencileri üniversite sınavlarına hazırlama işlevi üzerine ortaya çıktığını iddia edenler olduğu gibi, konuya sadece bu yönüyle bakılmasının doğru olmadığını bildiren raporlar da yayınlanmıştır. Örneğin geçiş sınavlarının kaldırılması özel dershanelere ve dershaneciliğe olan ilgiyi de ortadan kaldıramamıştır (Özoğlu, 2011). Üniversiteye girişin merkezi sınavlarla yapıldığı ülkelerde özel ders veren kurumlar oldukça yaygın bir şekilde faaliyet göstermektedir. Ancak özel ders ve dershaneciliğe olan talebin nedeni rekabeti artıran sınavlar gibi gözükse bile, merkezi sınavların olduğu ülkelerin en büyük ortak özelliği eğitim sistemlerinin hiyerarşik bir yapıya sahip olmasıdır. Yani, eğitimin hemen her kademesinde okullar kalite bakımından ciddi farklılık göstermekte, öğrenciler de en kaliteli olana erişebilmek için birbirleriyle yarışmaktadırlar (Özoğlu, 2011).

Üniversiteye girişte rekabetin artması ile beraber hızla sayıları artan özel dershaneler günümüzde en küçük şehirlere varana kadar yaygınlaşmışlardır. Bir yandan artan öğrenci sayısı diğer yandan talebi karşılamakta yetersiz kalan üniversite kontenjanları rekabetin artmasında en önemli nedenler olarak ön plana çıkmaktadır. Son yıllarda artan üniversite sayıları ve artan kontenjanlar da dershane sektörünün büyümesine engel olamamışlardır. Öğrencilerin üniversite tercihlerinde önemli bir ölçüt olan nitelikli üniversite, nitelikli bölüm beklentisi ve diğer yanda bu beklentiyi karşılayabilecek üniversite sayısının azlığı rekabetin daha da artmasına neden olmuştur. Bu açıdan konuya

yaklaşıldığında öğrenciler niteliği tescillenmiş az sayıdaki üniversiteye yönelmekte, bu durum da üniversiteye giriş sınavlarını (YGS-LYS) ve dolayısıyla bu sınavlara hazırlayan dershaneleri daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Kapatılması çalışmalarında son aşamaya gelinen dershanelerin çok yönlü olarak değerlendirilmesi gerekir. Özel dershanelerle ilgili bazı çalışmalar yapılmış olsa da, bu kurumlarda üniversite giriş sınavlarına hazırlanan lise son sınıf öğrencilerinin profiline yönelik yeterli ve özellikle de yakın zamanda araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada dershane olgusunun öğrenci boyutunu incelemek amacıyla özel dershanelerde üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin profili belirlemeye çalışılmıştır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, özel dershanelerde üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden lise son sınıf öğrencilerinin sosyal, kültürel ve ekonomik özelliklerini belirleyerek bu öğrencilerin profilini ortaya koymaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1) Özel dershanelerde üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden lise son sınıf öğrencilerinin kişisel özellikleri nelerdir?
- 2) Özel dershanelerde üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin sosyo-kültürel özellikleri nelerdir?
- 3) Özel dershanelerde üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin sosyo-ekonomik özellikleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde mahalle aralarına kadar yaygınlaşmış olan özel dershaneler eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bir yandan kapatılmasına yönelik yürütülen çalışmalar diğer yandan kapatıldıktan sonra doğacak boşlukların ortaya çıkardığı endişeler beraber değerlendirilmektedir. Yapılan çalışmalar hangi yönde sonuçlanırsa sonuçlansın Toplumun çok büyük bir kesimini ilgilendiren dershaneler konusu uzun süre gündemde kalacak gibi görünmektedir.

Üniversite sınavına dershanelerde hazırlanan öğrencilere yönelik bu profil çalışması, kitlesel bir şekilde tartışılan dershaneler konusuna farklı bir açıdan bakmayı amaçlamaktadır. Bir yandan kaldırılması düşünülen dershanelerin sonrasında düşünülen

çözümler noktasında öğrenci yapısına ilişkin bulgular önemli bir yol gösterici olabilecektir. Araştırma ile elde edilecek bulgular, öğrencilere yönelik çalışmalarda, alınacak kararlarda yol gösterici bir nitelik taşıyacaktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Ankara ilinde Keçiören, Altındağ, Çankaya, Yenimahalle ilçelerinde 2011-2012 eğitim döneminde, 10 farklı dershanede, üniversite sınavına hazırlanan lise son sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Elde edilen bulgular anket verileri ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Ankete katılan öğrencilerin sorulara samimiyetle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Özel Dershane: Öğrencileri; bir üst okulun veya yüksek öğretime giriş sınavlarına hazırlamak, istedikleri derslerde yetiştirmek ve bilgi düzeylerini yükseltmek amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarıdır. (MEB, 2009).

Özel Kurs : Müfredatı Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan ve değişik yaş gruplarına belli bir konuda bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan ve bitirme süresi sonunda başarılı olanlara bitirme belgesi düzenlenen özel öğretim kurumlarıdır.(Duman,1984)

1.7. İlgili Araştırmalar

Çolak (2006) ‘Eğitim Sosyolojisi Bakımından Dershaneler ve Eğitim: Üniversite Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Durum Analizleri; Bursa Örneği’ çalışmasında, üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin, kendilerine ait zamanın olmadığından ve hayatlarının kendileri tarafından değil, evde aileleri ve dershanede öğretmenleri tarafından kontrol altında olduğundan yakındıkları sonucuna ulaşmıştır. Yine aynı çalışmada öğrenciler bu hazırlık döneminde kendilerine ait zamanları olmadığından yeteneklerini geliştirecek faaliyetlerde bulunamamanın yanında, kendilerini sosyal faaliyetlerden de uzak tuttuklarını belirtmişlerdir.

Morgil (2001) ‘Özel Dershanelerin Üniversiteye Girişte Öğrenci Başarısına Etkileri’ konulu çalışmasında Türkiye’nin yedi farklı coğrafi bölgesinden seçilmiş özel dersane öğrencilerinden 314 denek ile ilgili veriler değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda özel dershanelerde yapılan eğitim sonucunda öğrenci

başarısının arttığı, dershanelerdeki deneme sınavı sonuçları ile ÖSS sonuçları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Yine aynı çalışmada öğrencilerin, ortaöğretim başarı puanlarının mümkün olduğunca yüksek olması için özel dershaneleri tercih ettikleri ve lisedeki derslerini pekiştirdikleri sonucuna varmıştır. Bu çalışmaya göre özel dershanelerdeki eğitim uzman kişilerce başarıya yönelik uygulamalarla gerçekleşmekte ve bu uygulamaların sonuçları yapılan deneme sınavlarıyla kontrol edilmektedir.

Saracalıoğlu, Gündoğdu, Baydilek, Uça (2014) yaptıkları çalışmada Güney Kore ve Japonya'daki dersane sistemini incelemiş ve Türkiye ile karşılaştırmışlardır. Bu karşılaştırma ile ilgili veriler Tablo 1'de bulunmaktadır.

Tablo 1. Güney Kore, Japonya ve Türkiye'deki Dershanecilik Sistemlerine İlişkin Veriler

	TÜRKİYE	JAPONYA	GÜNEY KORE
Ülke Nüfusu	75 627 384	127 000 000	50 000 000
GSMH İçinde Eğitime Ayrılan Pay	%3,8	% 5	% 7
Öğrenci Sayısı (Yaklaşık Olarak)	16 000 000	13 000 000	7 000 000
Dershane Sayısı	3,961	49,000	37,000
Dershaneye Devam Eden Öğrenci Sayısı	1 219 472	5 663 000	5 000 000

Tablodan da anlaşılacağı üzere araştırma sonucunda Güney Kore ve Japonya'da dersane sayıları, dershaneye devam eden öğrenci sayıları ve dersane maliyetlerinin Türkiye'ye oranla oldukça fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Japonya'da Eğitim Bakanlığı verilerine göre yaklaşık 13 milyon öğrenciden 6 milyona yakın öğrencinin dershanelere gittiği belirtilmektedir (Saracalıoğlu, Gündoğdu, Baydilek, Uça (2014). Güney Kore Eğitim Bakanlığı verileri incelendiğinde ise; 7 milyon öğrencinin 5 milyonunun dershanelere gittiği belirtilmektedir. Türkiye'de ise Özel Dershaneler Birliği verilerine göre yaklaşık 16 milyon öğrenciden 1,5 milyon öğrencinin dershaneleri tercih ettiği belirtilmiştir (Saracalıoğlu, Gündoğdu, Baydilek, Uça (2014).

Japonya, Güney Kore ve Türkiye'de kademeler arası geçişte merkezî sınavların olmasının her üç ülkede dersane sayılarında artışa ve bununla birlikte dershaneye giden

öğrenci sayıları ve dersane maliyetlerinin artmasına neden olduğu sonucuna varıldığı bu çalışmada her üç ülkede yer alan merkezî sınav sistemlerinin öğrenciler ve hatta aileler arasında rekabet doğurduğu ve öğrencilerin özellikle “prestijli” okulları tercih etme eğiliminde oldukları ifade edilmiştir.

Duman (1984) ‘Özel Dershaneler ve Fonksiyonları’ konulu çalışmasında özel dersanelerin doğuşu ve gelişimi, kuruluş, işleyiş, yönetim ve denetimi, etkinlik alanları ve konuyla ilgili diğer değişkenler incelenmiştir. Bu çalışmada özel dersanelerin doğuş ve işlemesine neden olan etmenleri;

- a) İlk ve ortaöğretimde sınıfların kalabalıklaşması, öğretmenlerin öğrencileriyle ilgilenememeleri, sınıfların kalabalıklaşmasıyla araç ve gereçleri kullanma imkanının azalması, ikili ve üçlü eğitime gidilmesi gibi nedenlerle eğitim kalitesinin düşmesi
- b) Bazı okullarda derslerin boş geçmesi veya derslere meslekten olmayanların girmesi
- c) Giriş sınavı ile öğrenci alan okulların kontenjanlarının, artan talep karşısında sınırlı kalması, bu okullara girişin her yıl daha da zorlaşması,
- d) Okullarda uygulanan sınav tipi ile seçme sınavlarındaki sınav tipinin farklı olması
- e) Farklı program uygulayan lise öğrencilerinin üniversite giriş sınavında aynı sorulara tabi tutulması
- f) Anne-babaların çocuklarını en iyi şekilde eğitime yönünde kuvvetli istek duymaları şeklinde özetlemiştir.

Duman (1984) aynı çalışmada dersanelerin işlevlerini; adayları üniversite giriş sınavlarına hazırlamak, öğrencileri sınavla alan ve yabancı dil ile eğitim yapan resmi ve özel orta dereceli okullara, fen liselerinin giriş sınavlarına hazırlamak, ortaöğretim öğrencilerini bütünleme sınavlarına hazırlamak, ilk ve ortaöğretim öğrencilerini zayıf oldukları ya da daha iyi yetişmek istedikleri derslerden yetiştirmek ve derşaneye gitme imkânı bulamayan öğrencilere, çıkardıkları çözümlü, alıştırma, test uygulamalı kitaplarla destek sağlamak şeklinde özetlemiştir.

Doğan (2002) Türkiye’de Özel Dershaneler konulu çalışmasında özel dersanelerin tarihsel süreç içinde ortaya çıkışını, işlevlerini, işleyişini ayrıntılı olarak incelemiştir. Dersanelerin yayılmasında en büyük etken olan yükseköğretime geçiş sınavları üzerinde de durulan bu çalışmada dersane konusu, hem karşı olanlar hem de savunanlar açısından

ele alınmıştır. Yine aynı çalışmada Yunanistan ve Japonya ile Türkiye'deki dershanecilik sistemi karşılaştırılmıştır.

Kahraman (2013) 'Farklı Okul Türlerinde Ve Dershanelerde Görev Yapan Öğretmenlerin Dershanelerin İşlevleri Ve Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri' konulu yüksek lisans tezi çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

Öğretmenler artan eğitim öğretim rekabetini, öğretim kalitesinin devlet sektöründe giderek azalmasını, sınavları, öğrencilerin taleplerini, dershanelerin verimli ve motive ederek eğitimsel sonuç alabilmesini, daha iyi eğitim isteyen veli portföyünün gelişmiş olmasını, dershane öğrenciye iyi bir motivasyon kaynağı olmasını dershaneleri zorunlu kılan sebepler arasında saymaktadır. Dershanelerin teknolojik gelişmelere diğer eğitim kurumlarına göre daha çabuk uyum sağlamaları, dershane gidenlerin, gitmeyenlere göre akademik olarak daha yüksek başarı göstermeleri ve okulda ders başarılarının artması, dershanelerin okuldaki eğitimi tamamlayıcı olmaları, öğretmenler tarafından dershane öğrencinin faydalı yönü olarak belirtilmektedir.

Bazı dershanelerin yanlış uygulamaları nedeniyle toplumun dershanelere olan güvenin sarsılmış olması, devlet dershane sektörünü meşrulaştıracak yasal düzenlemeleri yapmamış olması, bazı sosyal örgütlerin çok büyük dershane yatırımlarının olması, dershanelerde öğretmenlere hak ettikleri ücretin ödenmemesi, dershane eğitiminin toplumun çoğunluğu için pahalı bir hizmet olması, siyasilerin dershane olumsuz bakması, öğretmenlerce dershane olumsuz bakışın nedenleri olarak sayılmaktadır.

Dershanelerin daha iyi eğitim kadrosuna sahip olmaları, seçilmiş öğrenci kitlesi, dershanelerdeki yönetici ve çalışanların misyonlarına daha sadık olması, dershaneciliğin kolay ve kazançlı olması düşünceleri öğretmenlerce dershane zorunlu kılan sebepler arasında sayılmaktadır. Dershanelerin eğitim için yeterli fiziki koşullara sahip olması, öğrenciler için ciddi bir ahlak öğretim merkezi olması, öğrencilerin zararlı alışkanlıklara yönelimini engellemesi, öğrencilerin suça yönelimini engellemesi, fırsat eşitliği sağlama, düşünceleri öğretmenlerce dershane öğrencinin faydaları arasında sayılmaktadır.

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Tarihsel Süreç İçinde Dershaneler

Türkiye'nin uzun yıllardır devam eden batılılaşma ve modern toplum olma yönündeki çabaları içinde eğitime büyük önem verildiği görülmektedir. Modernleşme amacı doğrultusunda yeni eğitim kurumlarının açılması ve bunların yaygınlaştırılması geçmişten bugüne değişmeyen bir politika olmuştur.

Eğitim ve öğretimin yaygınlaştırılması amacı doğrultusunda Türk ve yabancı uyruklu özel kişi ve kuruluşlar tarafından açılan, genç ve yetişkinleri, düzenlediği kısa süreli kurslarla fen, lisan, sanat alanında yetiştirmeyi amaç edinen özel dershanelerin varlığı cumhuriyet öncesine kadar uzanmaktadır. 1915 tarihli Hususi Mektepler Talimnamesi'nde 'bir veya birkaç fen, lisan ve sanat öğretimine mahsus olarak açılan özel dershaneler özel okullardan sayılır' ifadesi özel dershanelerin Cumhuriyet öncesinde de varolduğunu göstermektedir (Duman,1984).

1921'de İstanbul'da Amerikalı Miss Elizabeth Mayston tarafından açılan, yetişkinlere İngilizce, Almanca, Fransızca gibi yabancı dil, muhasebe, daktilo, steno, sekreterlik gibi ticari, bıçkı-dikiş, yemek, moda, çiçek, resim, dekorasyon, nakış gibi ev ekonomisi alanlarında kısa süreli kurslar düzenleyen bir özel dershaneye rastlanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı arşivinde dosyası bulunan, en eski kuruluş tarihli bu dershanenin kuruluş amacı şöyle açıklanmaktadır: 'Üyesi olan genç kız ve kadınları ilmi, bedeni, sosyal ve ahlaki sahalarda ilerlemeye teşvik,aralarında dostluk hislerini kuvvetlendirerek, kendilerini cemiyete daha faydalı birer fert halinde yetiştirmeye çalışmak' (Duman,1984).

Cumhuriyetin ilanı ile eğitime verilen önem artarak devam etmiştir. Eğitime yenileşme aracı olarak bakan Atatürk ve arkadaşları laik ve çağdaş eğitim kurumlarını açma ve yaygınlaştırma işine büyük önem vermişlerdir. Atatürk döneminde olsun gerekse Atatürk dönemi sonrasında olsun eğitime verilen önemin artarak devam okul, öğrenci ve öğretmen sayılarını sürekli artırmıştır. Tablo 2'de verilen rakamlar da bu gelişmeyi göstermektedir.

Tablo 2. 1924-1950 Yılları Arası Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

EĞİTİM DÜZEYİ	1924	1935	1940	1950
İLKÖĞRETİM				
Okul sayısı	4,894	6,275	10,596	17,428
Öğrenci sayısı	341,941	688,102	955,957	1 616 626
Öğretmen Sayısı	10,238	14,949	20,564	35,871
ORTAÖĞRETİM				
Okul sayısı	159	321	443	828
Öğrenci sayısı	13,693	75,237	140,458	143,645
Öğretmen sayısı	1,792	4,182	6,766	10,970
YÜKSEKÖĞRETİM				
Okul sayısı	9	18	20	34
Öğrenci sayısı	2,914	7,277	12,844	24,815
Öğretmen sayısı	307	743	967	1,950

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, Milli Eğitimde 50. Yıl (1923-1973) Ankara 1973

Tablo 2'deki verilerden anlaşıldığı gibi Cumhuriyet dönemi sonrası 1924-1950 yılları arasında eğitim kademesinin her düzeyindeki öğrenci öğretmen ve okul sayılarında büyük artışlar meydana gelmiştir. Cumhuriyet sonrası 1950 yılına kadar geçen dönemde ilköğretim düzeyindeki öğrenci sayısı 5, ortaöğretim düzeyinde 11, yükseköğretim düzeyinde ise 9 kat artmıştır.

Duman (1984)'a göre eğitim sistemi içindeki bu niceliksel artış sadece nüfus artışıyla açıklanamaz. Anne babalar açısından çocukların eğitiminin önem kazanması ve buna bağlı olarak eğitime olan talebin artmasının da eğitim sistemindeki niceliksel artışta büyük payı vardır.

Eğitime olan talebin artması, anne ve babaların, çocuklarının öğretimini devam ettirmeleri yönünde kuvvetli istek duymaları sonucu, bazı anne babaların çocuklarına özel

ders aldirdıkları ve bu durumun Milli Eğitim Bakanlığı'na bir genelge ile belli esaslara bağlanmaya ihtiyaç duyulacak kadar yaygınlaştığı anlaşılmaktadır. Nitekim Cumhuriyetin ilanından 10 yıl kadar sonra Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yayınladığı 13.1.1934 tarihli genelgesi ile kimlerin kimlere nerede ve nasıl özel ders verebileceğini açıklayarak, bu genelgeye ek olarak bir de ' Özel Ders Verme Beyannamesi' yayınlamıştır (Duman,1984).

Milli Eğitim Bakanlığı 26.7.1943 tarih ve 1081 No'lu genelgesinde '... bazı derslerden zayıf olan bütünlemeye kalan talebeyi yetiştirmek veya dışarıdan ilkokul, ortaokul, lise ve olgunluk imtihanlarına girecek girecekleri hazırlamak veya hususi bir yabancı dil öğretmek maksadıyla hususi akşam ve tatil kurs ve dersaneleri açılmak istendiği takdirde, tetkikini kolaylaştırmak maksadıyla iç talimatnamenin aşağıdaki esaslara ve sıraya göre tertiplenmesi lazımdır' diyerek özel kurs ve dersanelerin işleyiş ve denetimine ilişkin ilk iç yönetmeliği yayınlanmıştır (Duman,1984).

1940'lı yıllarda yayınlanan yönetmelik incelendiğinde, bugün ayrı ayrı kurumlar olan farklı yönetmeliklere tabi olan özel kurs ve dersanelerin henüz birbirinden ayrılmadıkları, aynı yönetmeliklere tabi olarak birlikte işletildikleri görülmektedir.

Yabancı dil, ticaret, ve ev ekonomisi alanlarının yanı sıra öğrencileri yetiştirmeye ve sınavlara hazırlamaya yönelik kursları da düzenleyen özel dersanelerin sayıları hakkında 1960'lı yıllara kadar bir bilgimiz olmasa da Milli Eğitim Bakanlığı'nın 18.1955 tarih ve 4017 sayılı genelgesinde, bu amaçla açılan kurs ve dersanelerin sayılarının giderek arttığı belirtilmektedir.

Atatürk ile başlayan eğitim seferberliği sonraki yıllarda da devam etmiştir. 1950'li yıllarda eğitim kademelerindeki niceliksel değişimler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. 1955-1982 Yılları Arası Öğrenci, Okul ve Öğretmen Sayıları

EĞİTİM DÜZEYİ	1955	1965	1975	1982
İLKÖĞRETİM				
Okul sayısı	18,724	30,863	40,005	45,807
Öğrenci sayısı	1 983 668	3 933 251	5 244 131	5 633 840
Öğretmen Sayısı	42,169	89,105	155,299	213,623
ORTAÖĞRETİM				
Okul sayısı	1,111	1,969	3,165	6,556
Öğrenci sayısı	239,304	701,417	1 489 759	2 535 618
Öğretmen sayısı	14,155	32,182	53,750	110,923
YÜKSEKÖĞRETİM				
Okul sayısı	40	96	158	361
Öğrenci sayısı	30,764	97,309	168,818	330,000
Öğretmen sayısı	2,453	5,806	11,170	20,244

Kaynak: MEB, Beyaz Kitap (1981-1982 Öğretim Yılındaki Gelişmeler) M.E.Basımevi Ankara: 1982

Tablo 3'te görüldüğü gibi eğitim kademelerinin tamamında büyük artışlar meydana gelmiştir. Artan öğrenci sayısına paralel olarak okul ve öğretmen sayısının artırılmayışı sınıflardaki öğrenci sayılarının artmasına, ikili ve üçlü öğretime gidilmesine neden olmuştur (Duman,1984). Özellikle ortaöğretim kademesindeki öğrenci artışı dikkat çekicidir. Bu öğrenciler bir süre sonra Yükseköğretim kurumlarının kapısında yığılma meydana getirmiştir. Duman (1984)'a göre ortaöğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı ile beraber yükseköğretime talebin artması, yükseköğretim kurumlarının kapasitesini yetersiz hale getirmiş 1955'lerden sonra yükseköğretim kurumlarına sınavla öğrenciler alınmaya başlanmıştır. 1955-1956 öğretim yılında ortaöğretimden mezun herkes yükseköğretime girebildiği halde 1960-1961 yılında bu oran % 76,2'ye, 1965-1966'da % 61'e, 1970-1971'de % 32'ye düşmüştür. Yükseköğretimin sınırlı kapasitesi, ortaöğretimdeki gençliğin mesleki ve teknik eğitime kaydırılmayıp temel işlevi üniversitelere öğrenci hazırlamak olan liselere gönderilmesi gibi nedenlerle bu oran 1980-1981 öğretim yılında % 13'e kadar düşmüştür.

Üniversiteye girişin her yıl bir öncesine göre daha zor hale gelmesi ve üniversiteye girişin tek ölçütü haline gelen 'puanı' yükseltici yol, yöntem ve tekniklerin ana-baba ve

gençler için hayati bir önem kazanmaya başlamasıyla birlikte, temel eğitim ve ortaöğretim öğrencilerini zayıf oldukları ya da daha iyi yetiştirmek istedikleri derslerden yetiştirmeye, dışarıdan okul bitirme sınavlarına girecekleri, bu sınavlara hazırlamaya yönelik kurslar düzenleyen özel dershaneler, üniversite giriş sınavlarına hazırlık kursları da düzenlemeye başlamışlardır (Duman,1984).

Süreç içinde dershanelerin sayıları hızla artmaya başlamıştır. Duman (1984)'a göre bu artışta okullarda uygulanan sınav tipi ile seçme sınavlarında uygulanan sınav tipinin farklı olması, giriş sınavlarının muhtevası ile öğrenim kurumlarında kazandırılan bilgi arasında özdeşlik olmayışı, birçok okulda müfredatın zamanında yetiştirilememiş olması, farklı program uygulayan lise öğrencilerinin aynı sorulardan sınava tabi tutulması gibi nedenler etkili olmuştur.

Ülkemizde bir kısım derslerin öğretimini yabancı dille yapan, benzeri okullara göre çok daha iyi eğitim imkanlarına sahip olan kolej, Anadolu Liseleri ve Fen Liseleri gibi okulların çoğalması, anne ve babalarda çocuklarını bu okullara gönderme yönünde kuvvetli bir istek doğması ile özel dershaneler, bu okulların giriş sınavlarına hazırlık kursları düzenlemeye başlamıştır (Duman,1984).

Duman (1984)'a göre eğitim tarihimize bakıldığında sayıya önem verildiği nitelik üzerinde çok fazla durulmadığı görülmektedir. Eğitim sisteminde kalitenin ihmal edilmesi ile ortaya çıkan dengesiz büyümeyi fırsata çeviren özel sektör 1965 tarih ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na dayanarak, ailelerin de artan talepleri doğrultusunda özel dershane açma işine hız vermiştir.

12 Eylül ihtilâli sonrası dershanelerin kapatılması gündeme gelmiştir. Milli Güvenlik Kurulu 625 sayılı kanunun bazı maddelerini değiştiren 16.6.1983 tarihli 2843 sayılı yasayı kabul ederek, özel dershanelerin yasanın yürürlüğe giriş tarihinden bir yıl sonra, yani 31.07.1984 tarihinden itibaren kapatılmasına karar verilmiştir.

Bu süreçte dershanelerin açılmasına ve işleyişine neden olan etkenler, yasal dayanağı, özel dershanelerin yarattığı sakıncalı yönler, bu kurumların kapanmasıyla ortaya çıkabilecek olumsuz durumlar kamuoyunda tartışılmaya başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı hazırladığı raporda dershanelerin ortaya çıkışına neden olan etkenleri şöyle sıralamıştır:

Öğretmenlerin yurt düzeyindeki dağıtımının illere ve il içerisindeki okullara göre farklılıklar göstermesi,

Öğretmenlerin bilimsel yönden eşit düzeyde bulunmamaları,

Bazı okullarda derslerin boş geçmesi veya önemli bir kısmının meslekten olmayanlarca doldurulması,

Okullardaki müfredat programının zamanında bitirilememesi,

Okullarda uygulanan sınav tipi ile seçme sınavlarında uygulanan sınav tipini farklı olması,

Okullardaki sınıf mevcudunun öğretimi olumsuz etkileyecek kadar çok olması,

Farklı program uygulayan lise öğrencilerinin aynı sınava tabi tutulması,

Okul dışından sınava girecek öğrencileri yetiştirmek için devlet okullarında bir sistemin bulunmaması (Duman,1984).

Duman (1984)' göre Milli Eğitim Bakanlığı dershanelerin kapanması ile ortaya çıkabilecek olumsuzlukları şöyle özetlemiştir:

- Özel dershanelerin kapatılmasıyla özel dersler bu defa kaçak olarak evlerde veya bürolarda daha yüksek ücretlerle devam edecektir. Şu anda ücretleri yönünden orta tabakanın yararlanabildiği bu hizmet daha küçük bir azınlığın tekeline girecektir.
- Ülkemizde gerek resmi gerekse özel birtakım ayrıcalıklı okulların varlığı bir gerçektir. Normal devlet okullarındaki boşluk bir ölçüde özel dershanelerle giderilmekte iken, dershanelerin kapatılmasıyla denge, ayrıcalıklı okullar lehine bozulacaktır.
- Dershanelerin yerine geçmek üzere okullarda düzenlenecek kurslarda görev alacak öğretmenler, öğrencinin okuldaki öğretmenlerinden oluşacaktır. Bu öğretmenler sınav teknikleri açısından yeterli bilgi ile donatılmadığı sürece kursta işlenecek konular sınıfta öğretilenlerin tekrarından ibaret olacaktır.
- Özel dershanelerde çalışmakta olan öğretmen, memur, ve hizmet personeli için yeni istihdam alanları öngörülmediği takdirde, dershanelerin kapatılmasının küçük çapta da olsa işsizlik sorununa olumsuz etkisi olacaktır.

Özel dershane temsilcileri ise yasal birer kurum olduklarını, eğitimde fırsat eşitliğini bozmadıklarını, tersine fırsat eşitliğine katkı sağladıklarını, orta ve dar gelirli ailelere de hizmet götördüklerini ileri sürmüşlerdir (Duman.1984).

Aradan 30 yıl geçtikten sonra dershanelerin kapatılmasının tekrar gündemde olduğu günümüzde aynı gerekçelerin artarak devam ettiği görülmektedir. Sadece istihdam edilen öğretmen sayısı 2012 yılı itibarı ile 50.000 civarındadır. İstihdam edilen diğer personel düşüldüğünde rakam daha da büyümektedir.

1983 yılında yapılan seçimler sonucunda kurulan Özal Hükümeti'nde bu konu yeniden tartışmaya açılmıştır. O sıralarda Türkiye genelinde faaliyet gösteren 174 özel dersane, bu kapatma işleminin haksızlığını dile getirmek için bir araya gelmişlerdir. Hür teşebbüsün kapatılması değil, önünün açılmasını savunan Özal hükümetine durumun ifade edilmesi ve hükümetin de duyarlılığıyla dershanelerin faaliyetlerini sürdürmesini sağlayan, 11 Temmuz 1984 tarih ve 3035 sayılı kanun kabul edilmiştir. Bu kanun ile yine 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunun bazı maddeleri değiştirilerek 2843 sayılı yasa ile getirilen kapatma hükmü iptal edilmiştir. Böylece dershaneler kapanmadan faaliyetlerine devam etmişlerdir(Duman,1984).

2000'li yıllara gelindiğinde eğitimdeki niceliksel artışların devam ettiği görülmektedir. Tablo 4'te 2004 ve 2011 yıllarındaki okul ,öğrenci ve öğretmen sayıları görülmektedir.

Tablo 4. 2004-2011 Yılları Arası Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

EĞİTİM DÜZEYİ	2004	2011
İLKÖĞRETİM		
Okul sayısı	35,611	32,108
Öğrenci sayısı	10 565 389	10 979 301
Öğretmen Sayısı	401,288	515,852
ORTAÖĞRETİM		
Okul sayısı	6,816	9,672
Öğrenci sayısı	3 039 449	4 756 286
Öğretmen sayısı	167,614	235,814
YÜKSEKÖĞRETİM		
Okul sayısı	1,283	1,914
Öğrenci sayısı	1 969 086	4 112 000
Öğretmen sayısı	82,096	118,839

Kaynak: sgb.meb.gov.tr

Tablo 4'e göre ilköğretim kademesinde çok fazla artış meydana gelmezken özellikle ortaöğretim kademesindeki artış dikkat çekici boyuttadır. Gerek okul sayısı gerekse öğrenci sayısı bir buçuk katın üzerinde artış göstermiştir. Bu artış doğal olarak yükseköğretim önünde bir yığılma meydana getirmiştir. Ortaya çıkan bu yığılmayı çözmek amacıyla yeni yükseköğretim kurumları açılmasına hız verilmiştir. Bu tarihlerde yükseköğretim kademesindeki artış ta dikkat çekicidir. Öğretmen kadrosu bir buçuk kat

artış gösterirken öğrenci sayısı iki katın üzerinde artış göstermiştir. Okul sayısında da artış gözlenmektedir. Yükseköğretim kademesindeki öğrenci sayılarında bir noktayı belirtmekte de fayda vardır. Günay (2011)'ın yaptığı çalışmaya göre 2011 yılı itibarıyla yükseköğretime devam eden 4.112.000 öğrencinin 1.713.923'ü açıköğretim fakültelerinde eğitim görmektedir. Bu çalışmaya göre ortaöğretimden mezun olanların büyük kısmı yükseköğretime geçebiliyor görünmesine karşılık örgün eğitim kontenjanının düşük olması öğrencilerin bu bölümler önünde yığılma meydana getirmelerine neden olmuştur. Yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarının artmasına karşılık bu kurumlar arasındaki eğitim kalitesinin aynı düzeyde olmaması öğrencileri belli kurumlar önünde yığılmaya götürmüş, bu durum üniversiteye hazırlık kurslarını daha fazla ön plana çıkarmıştır. Tablo 5'te de görüldüğü gibi zaman içinde artan ve neredeyse ortaöğretimden mezun öğrenci sayısına eşit hale gelen yükseköğretim kontenjanlarına karşın dersane sayıları ve dershaneye devam eden öğrenci sayıları da hızla artmıştır. Tablo 5'te bu sayılar verilmiştir.

Tablo 5. 1999-2012 Yılları Arası Dershane, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Akademik Yıl	Dershane	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı
1999-2000	1,808	500,464	17,073
2000-2001	1,864	523,244	18,175
2001-2002	2,002	588,637	20,112
2002-2003	2,122	606,522	19,881
2003-2004	2,568	668,673	23,730
2004-2005	2,984	784,565	30,537
2005-2006	3,570	925,299	41,031
2006-2007	3,986	1 071 827	47,621
2007-2008	4,031	1 122 861	48,855
2008-2009	4,262	1 178 943	51,916
2009-2010	4,193	1 174 860	50,432
2010-2011	4,099	1 234 738	50,209
2011-2012	3,961	1 219 472	50,163

Kaynak : Ozdebir.org.

Tablo 5'e göre 2012 yılı itibarıyla yaklaşık 4,000 dersane, 50 bin eğitim personeli ve 21 bin diğer personelle hizmet üretmekte, buralarda yaklaşık 100 bini ücretsiz olmak üzere 1 200 000 öğrenci eğitim görmektedir. 13 yıllık süre zarfında gerek dersane sayısı gerekse dersanelere devam eden öğrenci sayıları iki kat artış göstermiştir. Tablo 4'te de belirtildiği gibi 2004 yılında ortaöğretimden mezun olan 3 039 449 öğrencinin 1 969 086'sı

yükseköğretimden yararlanabilirken (% 64), 2011 yılında 4 756 286 öğrencinin 4 112 000'i yükseköğretimden yararlanmıştır (% 86). Bu istatistiklerde yükseköğretime geçişin zaman içinde daha kolaylaştığı sonucuna varılabilir. Tablo 5'e baktığımızda 2004 yılından 2011 yılına kadar geçen zaman içinde dersane sayısı % 62, öğrenci sayısı ise % 54 artış göstermiştir.

Dershanelerle ilgili yapılan diğer bir düzenleme de, 625 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak yerine daha öz olarak 08.02.2007 tarihli 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve buna bağlı yönetmelik ve yönergeler çıkarılmasıdır. Böylece dershaneler, standartları daha belirgin, işleyiş kuralları daha net olarak ifade edilen kurumlar haline dönüşmüştür. Öğrencilerin hep daha iyiye ulaşma taleplerinin devam etmesiyle dershanelere olan ihtiyaç da artmış ve Bakanlığın belirlediği standartlar çerçevesinde, yine Bakanlıkça belirlenen müfredata uygun olarak, Bakanlığın denetim ve gözetiminde hem nitelik olarak hem de nicelik olarak gelişen kurumlar olarak varlıklarını devam ettirmişlerdir.1990'lı yılların sonundan itibaren günümüze dek hem dersane sayıları hem de dershaneye devam eden öğrencilerde ve bu dershanelerde çalışan öğretmen sayılarında büyük artışlar meydana gelmiştir. Tablo 5'te görüldüğü gibi niceliksel artış dikkat çekici boyuttadır.

Dershanelerle ilgili son düzenleme Meclisten 1.3.2014 tarihinde çıkan '6528 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'dur. Bu kanun ile 2015 yılı Eylül ayı itibarıyla dershanelerin kapatılması kararlaştırılmıştır.

2.2. Özel Dershanelerin Fonksiyonları

Özel dershaneler, temel eğitim ve ortaöğretim öğrencilerini zayıf oldukları veya daha iyi yetiştirmek istediği derslerde yetiştirmek, okul dışından bitirme sınavlarına girmek isteyenlere, her düzeydeki öğretim kurumlarının giriş sınavlarına adayları hazırlamak amacıyla açılan özel öğretim kurumlarıdır (Duman,1984). Özel dershaneler yönetmeliğinde dershanelerin Milli Eğitim temel kanununun genel ve özel amaçlarıyla temel ilkelerine uygun olarak öğrencileri;

- a) İstedikleri ders veya derslerde yetiştirip onların bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerine katkıda bulunarak başarı düzeylerini yükseltmek,

- b) Bir üst eğitim kurumuna girişle ilgili sınavlara hazırlamak için gerekli çalışmaları yapmaktır (MEB 2009).

Duman (1984) çalışmasında dershanelerin işlevlerini; adayları üniversite giriş sınavlarına hazırlamak, öğrencileri sınavla alan ve yabancı dil ile eğitim yapan resmi ve özel orta dereceli okullara, fen liselerinin giriş sınavlarına hazırlamak, ortaöğretim öğrencilerini bütünleme sınavlarına hazırlamak, ilk ve ortaöğretim öğrencilerini zayıf oldukları ya da daha iyi yetişmek istedikleri derslerden yetiştirmek ve dershaneye gitme imkanı bulamayan öğrencilere, çıkardıkları çözümlü, alıştırmalı, test uygulamalı kitaplarla destek sağlamak şeklinde açıklamıştır.

2.3. Özel Dershanelerde Eğitim-Öğretim

Bugün dershaneler yapmış oldukları öğretimle, eğitimde önemli bir sektör oluştururken, buralardaki eğitimin niteliğinin ve kalitesinin de sürekli tartışılmasına neden olmuştur. Dershanelerin eğitim ve öğretimde çarpıklıklar oluşturarak aksaklıklar meydana getirdiğini belirten görüşler olmasına karşın, öğretim sürecinde okullarda edinilemeyen bilgileri elde etmede, sınav kazandırmada ve ders geçmede etkili olduklarını belirten görüşler de bulunmaktadır (Turan, Alaz, 2007).

Özel dershanelerde uygulanan eğitim-öğretim programlarının temel amacı öğrencileri bir üst eğitim kademesi ile ilgili olan ulusal sınavlara hazırlamaktır. Ülkemizde öğrencilerin yoğun olarak hazırlandığı ulusal sınavlar Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı (YGS), Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS)'dır. Özel dershanelerin eğitim programlarında bazı farklılıklar gözlemlense de genel özellikleri birbirlerine benzemektedir. Özel dershanelerde verilen eğitim iki ana aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama konu aktarımıdır. Konu aktarımında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan müfredatta yer alan ders konularının öğrencilere sınıf içinde öğretmenlerce öğrencilere aktarılmasıdır. İkinci aşama ise test tekniğinin pekiştirilmesidir. Bu aşamada sınıf içinde daha önce aktarılan konuların uygulanan testlerle pekiştirilmesi ön plandadır. Ulusal sınavların çoktan seçmeli testlerden oluşması nedeniyle bu aşama oldukça önemlidir. Bu aşamada hem öğrenciler ulusal sınavlar için test tekniklerini geliştirebilmekte hem de öğrendiklerini kullanabilme becerisini geliştirmektedirler. Bu testlerin bir bölümü konu kavrama testi yani öğretilen konuların daha iyi öğrenilmesine yönelik olarak yapılandırılmıştır. Diğer bölümü ise ulusal sınavların benzeri olan deneme sınavları şeklinde yapılandırılmıştır. Aslında bu sınavların temel amacı nitelikli olduğu

varsayılan öğrencileri sıralama amacı taşımaktadır. Her iki sınavda bir sıralama ve yerleştirme yapılmaktadır. Bu yüzden öğrenciler arasında diğerlerinden farklı olma yarışı ortaya çıkmaktadır. Fark kavramı burada ortaya çıkmaktadır. Fark kavramı ölçme için temeldir. Denilebilir ki ölçme farktan doğmuştur (Tekin, 2009).

Özel dershanelerde uygulanan eğitim öğretim programları aynı zamanda okul müfredatları ile uyumludur. Çünkü özel dershanelerdeki eğitim-öğretimin bir diğer amacı da öğrencilerin okuldaki derslerine destek olmak ve eksiklerini gidermelerine yardımcı olmaktır. Bu konuda özel dershaneler öğrencilerin okullarıyla koordineli bir şekilde çalışmaktadır. Özel dershanelerde eğitim-öğretimin en temel amacı öğrencilerin başarılarını artırmak ve bir üst öğretim kurumuna en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlamaktır. Bununla ilgili olarak dershaneler her yıl eğitim-öğretim programlarını daha verimli hale getirmeye çalışmakta, ulusal sınav sorularını sürekli analiz etmekte ve yeni eğitim metotlarını uygulamaya koymaktadır. Bu yüzden özel dershanelerdeki eğitim ve öğretim sürekli olarak gelişmekte ve öğrencilerin daha başarılı olmasını desteklemektedir (ÖZDEBİR,2005).

2.4. Rehberlik Faaliyetleri

Ülkemizde öğrenciler merkezi sınav sistemi ile eğitim süreci içinde seviyeler arası geçişlerini gerçekleştirmektedirler. Bu durum merkezi sınavlara hazırlanan öğrencilerin, dershanelere yönelimini hızlandırmıştır. Dershaneler ülkemiz eğitim sisteminde her yaş düzeyinden öğrenci kitlelerini geçiş sınavlarına hazırlayan kurumlardır. Bu aşamada, sadece öğrenci değil veli ve öğrencinin yakın çevresi de kurumların etki alanı içindedir. Türkiye’de dershanelerin bu kadar yaygın olmasındaki en büyük etken gerek ortaöğretime geçişte, gerekse yüksek öğretime geçişte arz talep arasındaki dengesizliktir. Eğer bir yere talep, arzdan çoksa bir yarışma olması doğaldır. Bu nedenle arzın talebi karşılayamadığı yüksek öğretime geçişte de büyük bir yarış bulunmaktadır. Normalde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında alınan bilgiler ve kazanılan davranışlarla bu yarışın aşılması gereklidir. Ancak, insan doğasının gereği, arzumuz en iyiyi yakalamaktır. Yüksek öğretim kurumuna alınacak öğrenci sayısı talebi karşılayacak miktarda olsa dahi bu yarış yine olacaktır. Bu defada eğitim imkânları ve eğitimin niteliği daha üst seviyede olan yüksek öğretim kurumunun seçimi için yarış yapılacaktır. Kısacası hayatın bir mücadele olduğu dikkate alınırsa, yarıştan kaçış imkânı yoktur (Babacan, 1999).

Öğrenciler ve veliler yaygın bir şekilde sınav kaygısı yaşamaktadırlar. Türkiye’de Üniversite Giriş sınavına hazırlanan 4711 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin, ameliyata girecek hastaların kaygı düzeyinde daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Cüceloğlu, 2004). Sınavlara tabi olan gençler bunu çoğunlukla bir ölüm kalım savaşı olarak görmekte hatta sınavları kişilik testleri olarak algılamaktadırlar. Aslında böyle algılamalara neden olan kendi bakış açıları mı yoksa aile ve çevrelerinin bakış açıları mı olduğu tartışmalıdır. Gerek aileler gerekse dershaneler, gençlerin başarı veya başarısızlıklarını kendi başarı ya da başarısızlıkları olarak gördüklerinden gençlerin üzerindeki baskıları giderek artmaktadır (Baltaş ve ark., 1988). Alyaprak (2006), yaptığı çalışmada dershaneye devam eden öğrencilerin sınav kaygısının nedenlerini saptamayı amaçlamıştır. Yapılan çalışma sonucunda, ÖSS’ye iki ve daha fazla kez giren öğrencilerin sınav kaygısı düzeyi, sınava ilk kez giren öğrencilerden yüksek bulunmuştur. İki ve daha fazla kez sınava giren öğrencilerin, liseden mezun oldukları ve sadece dershaneye devam ettikleri düşünüldüğünde, dershanelerin rehberlik servislerine de önemli görevler üstlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Dershane rehberlik servisindeki uzmanlar tarafından hem öğrencilerle çalışmalar yapılması hem de velilere yönelik seminerlerin düzenlenmesinin öğrenciler üzerindeki kaygıyı azaltabilir sonucuna ulaşmıştır. Yaklaşık elli yıldır eğitim sistemimizde rehberlik hizmetlerine yer verilmesi gereği hissedilmekte ve otuz yıl önce okullarımızda rehberlik bürolarının kurulmasına başlanmış olmakla birlikte hale bu alanda arzulanan düzeyin çok gerisinde bulunmaktayız. Rehberlik; bireylere çağdaş dünyanın ihtiyacı olan, mutlu ve üretken insanları olabilmeleri için gerekli niteliklere ulaşmaları amacıyla, uzman kişilerce yapılan yardımları içeren bir süreçtir (Kuzgun ve diğerleri,2002).Dershanelerde bu işlemleri yapmak üzere rehberlik uzmanı görevlendirilir. Rehberlik uzmanı bulunmayan dershanelerin hemen hepsinde rehberlik işlemleri, müdürün görevlendirdiği bir öğretmen tarafından sürdürülür. Özel dershanelerde rehberlik faaliyetleri Belirli bir sistem çerçevesinde yapılmaktadır. Bu sistem;

- a. Öğrencilerin programlı bir şekilde çalışmasını sağlamak,
- b. Kişilik özelliklerine uygun meslek, alan ve okul seçimini sağlamak
- c. Sınav kaygısı, motivasyon gibi alanlarda öğrencileri desteklemek
- d. Aileleri bilgilendirmek
- e. Ulusal sınav sistemleri ile ilgili öğrencileri bilgilendirmek

f. Öğretmen, okul, aile ve öğrenci arasındaki iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine destek olmak şeklinde ifade edilebilir.

Özel dershaneler yönetmeliği (MEB, 2009)'nin 16. maddesinde “rehber öğretmen, 17/4/2001 tarihli ve 24376 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğinde belirtilen görevlerle birlikte aşağıda belirtilen görevleri de yerine getirir. a) Öğrencilere bir üst öğretim kurumunun tespitiyle ilgili konuda meslekî rehberlikte bulunur. b) Öğrencilerin başarılarını artırmak için onlara rehberlikte bulunur. c) Öğrencilere gerekli rehberlikte bulunabilmek için bilgi düzeylerini tespit etmek amacıyla çeşitli test ve teknikler uygular ve değerlendirir. ç) Öğrenciye rehberlikte velilerle işbirliği yapar. d) Öğrencilerde oluşan sınav stresi ve karşılaştıkları diğer güçlüklerle başa çıkmalarına yardımcı olur. e) Etkili öğretim ortamı hazırlanması için önerilerde bulunur. f) Her dönem için rehberlik etkinlik programını hazırlar. g) Yönetim, öğretmenler kurulu veya servisçe yapılması yararlı ve gerekli görülen işleri ve etkinlikleri yapar.” Sorunlara çözüm getirmek amacı ile Rehberlik ve Araştırma Servisleri, çalışmalarını 3 grupta toplamaktadır (Temel, 2002):

- a. Eğitsel Rehberlik
- b. Mesleki Rehberlik
- c. Psikolojik Danışma

Dershaneler daha çok eğitsel ve mesleki rehberlik yapmaktadır.

2.4.1. Eğitsel Rehberlik

Öğrencinin, devam ettiği öğrenim dalında başarılı olabilmesi için yapılan yardımlara eğitsel rehberlik denir. Özel dershanelerde eğitsel rehberlik hizmetleri olarak yapılması gereken etkinlikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Temel, 2002)

- 1- Öğrencilerin mevcut bilgi seviyelerini ölçüp, öğretime bu seviye göz önünde bulundurularak başlanması amacı ile ders yılı başında seviye tespit sınavı yapılarak öğrencileri çeşitli seviye gruplarına ayırmak
- 2- Öğrencinin ilgi ve yeteneklerini, çeşitli ölçme teknikleri ile belirleyip, kendilerine uygun bir hedef oluşturmalarına yardımcı olmak
- 3- Belirlenen hedefe ulaşmak için verimli ders çalışma teknik ve alışkanlıkları konusunda bilgilendirmek, örneğin;
 - a. Ders çalışılacak ortamın özellikleri,
 - b. Planlı ve programlı çalışmak,
 - c. Dikkati derse yoğunlaştırmak,

- d. Not tutma, özet çıkarma gibi alışkanlıklar edinmek,
 - e. Kaynaklardan yararlanmak,
 - f. Özellikle uzun konularda bütün-parça-bütün yöntemini kullanmak,
 - g. Okuma hızını artırma çalışmaları yapmak,
 - h. Gerektiği kadar tekrar yapmak,
 - i. Temel bilgi eksikliğini gidermek, gibi konularda yardımcı olmak
- 4- Sınavlardaki başarıları takip edilerek başarı düşmesi gösteren öğrencilerle özel olarak ilgilenilerek, başarısızlık sebeplerini araştırmak ve giderilmesine yardımcı olmak
- 5- Öğrencilerin genel olarak başarısızlık sebeplerini belirlemek amacı ile çeşitli anket araştırmaları yapmak, belirlenen sebeplerin giderilmesi için bilimsel çözüm yolları uygulamak, gerektiğinde veliler ile iletişim kurmak
- 6- Üstün yetenekli öğrencileri tespit etmek, yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmak
- 7- Olağan öğretmenler toplantılarına katılarak, öğrencilerin başarıları ile ilgili bilgi vermek, ölçme ve değerlendirme sonuçlarını yorumlayarak gerekli açıklamaları yapmak.

2.4.2. Mesleki Rehberlik

Meslek seçme işleminin güçleşmesi, yirminci asrın başında başta ekonomistleri ve eğitimcileri bu alanda bazı hizmetler üretmek üzere harekete geçirmiştir. Yirminci asrın başlarında Amerika Birleşik Devletlerinde bazı ileri görüşlü eğitimcilerin okullarda öğrencilere çalışma yaşamının koşulları, çevrede açık iş olanakları gibi konularda yardımcı olmaya çalıştıklarını, okul dışında da endüstrinin ihtiyacı olan, işe uygun elemanların seçimi için bazı girişimlerin başladığını ve özel bir meslek bürosunun açıldığını görmekteyiz. Ancak kısa zamanda iş arama yaşına gelmiş bir kişiye yapılan bu yardımın geç kalmış ve bu nedenle etkisi yetersiz bir yardım olduğu fark edildi. Böylece okullarda rehberlik hizmetleri adı verilen ve daha çok öğrencilerin alan ve ders seçimine, ileri eğitime ve mesleğe yönelmesine yardımcı olmaya ağırlık veren hizmetler ortaya çıktı (Kuzgun ve diğerleri, 2002).

2.5. Dershanelerde Ölçme Değerlendirme

Öğretmen, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri değerlendirmelerini sağlar. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir öğretim için kullanır; sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşır (MEB, 2009). Eğitimin gerekçesi, istenilen davranışları geliştirmek, kusurlu davranışları düzeltmek olabileceği gibi; istenmedik davranışları yok etmek de olabilmektedir. İstenilen nitelikte davranış değişikliği eğitim başarısına işaret ederken, beklenen değişimin gerçekleşmemesi de eğitimde başarısızlığın göstergesidir (Turgut, 1997). Değerlendirme için ölçme ne kadar önem taşıyorsa, değerlendirmenin yapılmadığı bir ölçme de tek başına bir anlam teşkil etmez tıpkı bir yüzü bulunmayan madeni para gibi. Böylesine önemli iki kavramı birbirinden ayıran nedir? Ölçme, herhangi bir niteliğin gözlenmesi ve gözlem sonuçlarının sayılarla ya da başka sembollerle ifade edilmesi olarak tanımlanırken; değerlendirme ise ölçme sonuçlarının bir ölçüte vurularak ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varılma süreci olarak tanımlanmaktadır (Tekin, 2009). Özel dersaneler yönetmeliği (MEB, 2009)'nin 17. Maddesinde “Ölçme ve değerlendirme dersini verme nitelik ve şartlarını taşıyanlar ölçme ve değerlendirme servisi elemanı olarak görevlendirilir ve aşağıda belirtilen görevleri yapar;

a) Test tekniğine uygun soruların hazırlanabilmesi için öğretmen ve uzman öğreticilere açıklayıcı doküman temin eder.

b) Test sorularının derslere, konulara, ölçmek istediği amaca göre düzenlenmesini sağlar ve soru bankası oluşturur.

c) Her sorunun uygulama tarihlerine göre analizlerini yapar. Soruların güçlük derecelerini göz önünde bulundurup uygun olmayan soruları tespit eder ve soru bankasından çıkarır.

ç) Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre program geliştirme ihtiyaçlarını tespit eder.

d) Öğretime başlamadan önce öğrencilerin düzeylerini düzey belirleme sınav sonuçlarına göre tespit eder, öğretim etkinlikleri sırasında verimi ölçmek amacıyla her dönem için sınav programlarının yapılmasına katkı verir.

e) Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilerin; öğretim programlarında ulaşılması beklenen amaç ve kazanımlara göre başarı veya başarısızlıklarını tespit ederek sonuçlarını önerilerle birlikte öğrencilere, ilgili öğretmenlere veya usta öğreticilere verir.

f) Yapılan düzey belirleme, düzey kontrol ve deneme sınavları sonuçlarına göre öğrencilere sınav sonuç belgesi/karne verir.

g) Yönetim, öğretmenler kurulu veya servisçe yararlı ve gerekli görülen etkinlikleri yapar. Sınav sonuçlarını optik okuyucu ile çıkarabilen dershaneler, soru analizleri alabilirler. Bu analizlerde her sorunun cevap şıklarının tek tek işaretlenme oranları, sınıfların her ders için ortalamaları ve benzeri analizlere yer verilir. Bunlar aynı dosyada saklanır. Ayrıca soru analizleri tartışılmak üzere, zümre başkanlarına ve dersane idaresine verilir. Her denemeden sonra dersane idaresi yapabileceği öğretmenler kurulu ile, öğrencilerin sınav başarı ve başarısızlıklarını tartışır. Alınabilecek önlemleri kararlaştırır ve uygulamaya sokar. Zümre başkanları; branşlarıyla ilgili olarak soruların güçlük derecelerini, tutarlılıklarını, sınıf ortalamalarını, bazı sınıf ve öğrencilerin başarısızlık sebeplerini tartışır. Alınabilecek önlemler her ay yapılan zümre tutanaklarına aktarılır. Önlemler, uygulanan konular, kurumda ölçme değerlendirme servisinden alınan sonuçlar, soru analizleri kurullarda görüşülüp, başarıyı artırıcı çareler aranır ve uygulanır. Bu yolla başarı sürekli artırılabilir (GÜVEN-DER, 2000).

2.6. Özel Dershanelerde Sosyal ve Sportif Faaliyetler

Özel dershanelerde ayrıca son dönemlerde öğrencileri farklı konularda bilgilendirici konferans ve seminerler düzenlenmektedir. Ayrıca öğrencilerle birlikte çeşitli sosyal faaliyetlere katılmakta ve toplumsal çalışmalar yapmaktadırlar. Böylece özel dershaneler özellikle son dönemlerde öğrencileri sadece öğretim faaliyetleri ile değil eğitim faaliyetleri ile de desteklemektedir. Özel dershaneler Türkiye’de toplumsal etkinliklerde en çok yer alan kurumlar arasındadır (Küçük,2006). Genellikle özel dershanelerin, eğitimden çok öğretime ağırlık verdiği şeklinde yaygın bir kanı vardır. Ancak, başta rehberlik servisi çalışmaları olmak üzere, özel dershanelerde eğitim kategorisine girebilecek pek çok etkinlik yapılmaktadır. Bazılarını kısaca belirtmek gerekirse (Temel, 2002):

- 1- Meslek seçimi, sınav kaygısı, anne-baba iletişimi gibi pek çok konuda düzenlenen konferans, paneller ve söyleşiler
- 2- Çeşitli veli ve öğrenci seminerleri
- 3- Fen ve edebiyat alanında düzenlenen çeşitli yarışmalar (kompozisyon, şiir ve karikatür vb.)
- 4- Ders ve test kitapları dışında yayınlanan çeşitli kitap ve dergiler,
- 5- Çeşitli kampanyalar (sigara karşıtı, çevre, kan bağışı vb.)

6- Çeşitli eğitsel kol faaliyetleri

7- Geziler, moral çayları

8- Çeşitli sportif yarışmalar (masa tenisi, futbol, satranç vb.)

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Ankara'daki özel dershanelerde üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanan öğrencilerin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik niteliklerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma betimsel bir araştırma niteliği taşımaktadır. Araştırmanın bu niteliğinden dolayı tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte var olmuş ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olarak tanımlanır (Karasar,2004).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Ankara ili merkez ilçelerinde yer alan yaklaşık 300 özel dershanede üniversiteye hazırlık kurslarına devam eden 10200 lise son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem ise 10 dershaneden alınan 301 öğrenciden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada elde edilen veriler, anket aracılığı ile toplanmıştır. Anketin oluşturulması aşamasında bilimsel kaynaklardan ve uzmanlardan yararlanılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması için Ankara ilinin farklı bölgelerinde yer alan, farklı dershanelerde öğretim gören öğrencilere araştırmacı tarafından anket uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Anket ile elde edilen veriler üzerinden bilgisayarda bir veri tabanı oluşturulmuştur. Sorulardan elde edilen cevaplara ilişkin frekans ve yüzde tabloları oluşturularak yorumlanmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmada ilk olarak öğrencilerin cinsiyet durumlarına ilişkin veriler analiz edilerek elde edilen veriler Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	139	46,1
Erkek	162	53,9
Toplam	301	100.0

Tablo 6’dan elde edilen veriler incelendiğinde dershaneye giden öğrencilerin % 46,1’i kız iken % 53,9’u erkektir. Ayrıca sınava giren öğrenci sayılarına baktığımızda 2013 yılı ÖSYM istatistiklerine göre LYS sınavına giren bayan öğrenci sayısı 422,660 iken erkek öğrenci sayısı 428,475’tir.

Araştırmada öğrencilerin devam ettikleri liselerde hangi alanlarda eğitim gördükleri incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Gittikleri Liselerde Eğitim Gördükleri Alanlara Göre Dağılımı

Eğitim görülen alan	f	%
Fen-Matematik	128	42,5
Eşit Ağırlık	134	44,5
Türkçe	37	12,3
Dil	2	0,7
Toplam	301	100.0

Tablo 7’ye göre dershaneye giden öğrencilerin ağırlıklı olarak Eşit Ağırlık (44,5) ve Sayısal (42,5) alan öğrencilerinden oluştuğu görülmektedir. Bu alanların üniversitedeki karşılığı olan bölümlerin iş bulma olanaklarının yüksek olması bu alanlara

yığılmanın gerekçelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Tıp fakülteleri ve mühendislik bölümleri sayısal alanda yer alırken hukuk, işletme, kamu yönetimi ve bir çok öğretmenlik bölümü eşit ağırlık alanında yer almaktadır.

Araştırmada öğrencilerin gittikleri lise türlerine göre dağılımları incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 8 'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin Gittikleri Lise Türlerine Göre Dağılımı

Lise türü	f	%
Genel Lise	122	40,8
Anadolu Lisesi	101	33,5
Fen Lisesi	12	3,9
Meslek Lisesi	38	12,6
İmam Hatip lisesi	8	2,6
Özel lise(Anadolu Fen)	20	6,6
Toplam	301	100.0

Tablo 8 üniversiteye hazırlanan lise son sınıf öğrencilerin gittikleri lise türlerini göstermektedir. Bu tablo incelendiğinde üniversiteye hazırlık amacıyla dershaneye giden öğrencilerin büyük bir çoğunluğu % 40,8'i genel liselere gitmektedir. Dershaneye giden öğrencilerin % 33,5'i Anadolu liselerine, % 12,6'sı meslek liselerine, % 6,6'sı özel liselere, % 3,9'u fen liselerine ve % 2,6'sı imam hatip liselerine gitmektedir. Meslek liselerinden iki yıllık yüksekokullara sınavsız geçiş hakkının verilmesi de meslek lisesi öğrencilerinin dershaneye yönelmeme gerekçeleri içinde değerlendirilebilir.

4.2. Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmada öğrencilerin ailelerinin birliktelik durumları incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Öğrencilerin Ailelerinin Birliktelik Durumuna Göre Dağılımı

Ailenin birliktelik durumu	f	%
Anne-baba sağ beraber	281	93,4
Anne-baba boşanmış	9	3,0
Baba sağ-anne vefat etmiş	3	1,0
Anne sağ-baba vefat etmiş	7	2,3
Anne-baba vefat etmiş	1	0,3
Toplam	301	100.0

Tablo 9’a göre öğrencilerin ailevi durumlarını incelediğimizde % 93,4’ünün anne ve babası sağ ve beraber olmakla birlikte % 3’ünün ailesi boşanmıştır. Bu rakamlar özel dershanelerde üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin ailelerinde boşanmış aile oranının az olduğu şeklinde de yorumlanabilir.

Araştırmada öğrencilerin kaç kardeş oldukları incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğrencilerin Ailelerindeki Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Kardeş sayısı	f	%
Tek çocuğum	20	6,6
2 kardeş	104	34,4
3 kardeş	121	40,5
4 kardeş	41	13,6
5 ya da daha fazla kardeş	15	4,9
Toplam	301	100.0

Tablo 10’a göre kardeş sayılarını incelediğimizde ise % 6,6’sı tek çocukken, % 40,5’i üç kardeşlerdir. Araştırmaya katılan öğrenciler büyük oranda (% 40,5) 3 kardeşten oluşmaktadır. 3 ve daha az sayıda kardeş sayısı olan aile oranı % 81,7’dir. 2 kardeş

olanların oranı ise 34,4'tür. 4 kardeş olanların oranı 13,6 iken 5 ya da üstü sayıda kardeş sahibi olanların oranı 4,9'dur.

Araştırmada öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyi incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Annenin Eğitim düzeyi	f	%
Okur yazar değil	7	2,3
İlkokul	126	42,1
Ortaokul	42	13,9
Lise	66	21,9
Üniversite	60	19,8
Toplam	301	100.0
Babanın eğitim düzeyi	f	%
Okur yazar değil	3	1,0
İlkokul	63	20,9
Ortaokul	43	14,2
Lise	75	24,8
Üniversite	117	39,1
Toplam	301	100.0

Tablo 11'e göre ailelerin eğitim durumları incelendiğinde annelerin % 42,1'i ilkokul mezunu % 21,9'u lise mezunu, % 19,8'i lisans ve lisansüstü eğitim görmüştür. Okur yazar olmayan anne oranı ise % 2,3'tür. Babaların eğitim durumları incelendiğinde ise babaların % 39,1'i lisans ve lisansüstü eğitim görmüştür. Okur yazar olmayan baba oranı ise % 1'dir. Lise mezunu olan babaların oranı % 24,8 iken ortaokul mezunu babaların oranı % 14,2'dir. İlkokul mezunu babaların oranı ise % 20,9'dur. Eğitim durumu değerlendirildiğinde annelere göre babaların eğitim düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin okula devam eden kardeşlerinin hangi kademedeki eğitim gördükleri incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 13’te sunulmuştur. Öğrenciler birden fazla seçenek işaretleyebildiklerinden dolayı toplam belirtilmemiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Okula Devam Eden Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Öğretim kademesindeki kardeş sayısı	f	%
İlköğretim	110	36,4
Ortaöğretim	117	38,4
Yükseköğretim	104	34,3

Tablo 12’ye göre öğrencilerin kardeşlerinin eğitim düzeyi incelendiğinde ise % 38,4 orta öğretime giderken, % 36,4’ü ilköğretime gitmektedir. Kardeşi yükseköğrenim gören öğrenci, oranı ise % 34,3’tür. Oranlar birbirine yakın rakamlar olsa da, okula devam eden kardeşlerin, devam ettikleri okul içinde en büyük oranı ortaöğretim oluşturmaktadır (% 38,4). Üniversite hazırlık kurslarına giden öğrencilerin yaklaşık üçte birinin (% 34,3) yükseköğretime devam eden bir kardeşinin olması, aileye getirdiği ekonomik yük yönünden değerlendirildiğinde, ailelerin çocuklarının eğitime verdiği önemi göstermesi bakımından anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sorunlarını daha çok kimlerle paylaştıklarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Öğrencilerin Sorunlarını Paylaştıkları Kişilere Göre Dağılımı

	f	%
Arkadaş	140	43,7
Baba	21	7,9
Kardeş	42	14,6
Anne	92	32,4
Öğretmen	4	0,7
Diğer	2	0,7
Toplam	301	100.0

Tablo 13’e göre öğrenciler sorunlarını büyük oranda arkadaşları ile paylaşmaktadırlar (% 43,7). Ardından % 32,4 ile anneleri gelmektedir. Bu rakamlar sınava hazırlanan öğrencilerin sorunlarını, aile içinde paylaşmayı tercih etmedikleri şeklinde değerlendirilebilir. Özellikle aile içinde baba ile kurulan etkileşimin veya paylaşımın çok

düşük olması (% 7,9) diğer dikkat çeken bir durumdur. Sorunlarını kardeşleri ile paylaşan öğrencilerin oranı ise 14,6'dır.

Araştırmaya katılan öğrenciler sınava hazırlık sürecinde psikolojik destek alıp almadıklarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 14. Öğrencilerin Psikolojik Destek Alıp Almadıklarına Göre Dağılımı

Psikolojik destek alma durumu	f	%
Evet	32	10,6
Hayır	269	89,4
Toplam	301	100.0

Tablo 14'e göre sınava hazırlık sürecinde psikolojik yardım aldığını belirten öğrenci oranı %10,6 iken öğrencilerin % 89,4'ü sınav sürecinde herhangi bir psikolojik destek almadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada öğrenciler boş zaman etkinliklerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 15'da sunulmuştur. Öğrenciler boş zaman etkinlikleri sorusunda birden fazla işaretleme yapabildiklerinden dolayı toplam alınmamıştır.

Tablo 15. Öğrencilerin En Çok Yaptıkları Boş Zaman Etkinliklerine Göre Dağılımı

Boş zaman etkinlikleri	f	%
Tv izleyerek	133	44,2
Arkadaşlarımla dolaşarak	107	35,5
İnternette sörf yaparak	79	26,2
Kitap okuyarak	68	22,6
Ders çalışarak	51	16,9

Tablo 15 incelendiğinde üniversiteye hazırlık amacıyla hizmet veren dershanelere giden öğrencilerin % 44,2'si boş zamanlarında televizyon izlemeyi tercih ederken, öğrencilerin % 22,6'sı boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirmektedir.

Zamanını ders çalışmaya ayıran öğrenci oranı % 16,9'dur. Boş zamanlarında arkadaşları ile dolaşmayı tercih eden öğrenci oranı %35,5 iken internette sörf tapmayı tercih eden

öğrenci oranı ise % 26.2'dir. Diğer taraftan zamanını televizyonun ve internetin başında geçiren öğrenci sayısı oldukça yüksektir. Dolayısıyla televizyon seyretmek ve internette sörf yapmak öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirdikleri öncelikli etkinlikler olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada öğrenciler televizyon izleme sürelerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Öğrencilerin Günlük Televizyon İzleme Sürelerine Göre Dağılımı

Tv izleme süresi	f	%
Hiç izlemem	47	15,6
1-2 saat	117	38,9
2-3 saat	80	26,5
3-4 saat	33	11,0
4 saat ve üstü	24	8,0
Toplam	301	100.0

Tablo 16 üniversiteye hazırlık amacıyla dershanelere giden öğrencilerin günlük televizyon izleme saatlerini göstermektedir. Tabloya göre günde 1-2 saat televizyon izleyen öğrenci oranı % 38,9 ile en yüksektir. Günde 2-3 saat televizyon izleyen öğrenci oranı % 26,5 iken günde 3-4 saat televizyon izleyen öğrenci oranı ise % 11,0'dır. Diğer taraftan günde 4 saat ve üstü televizyon izleyen öğrenci oranı % 8,0, hiç televizyon izlemeyen öğrenci oranı % 15,6'dır.

Araştırmada öğrenciler televizyonda izledikleri program içeriklerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 17’de sunulmuştur. Öğrenciler izlenen tv programına birden fazla seçenek işaretleyebildiklerinden dolayı toplam alınmamıştır.

Tablo 17. Öğrencilerin Televizyonda İzledikleri Program İçeriklerine Göre Dağılımı

İzlenen tv programı	f	%
Yerli dizi	119	39,5
Yabancı dizi	76	25,2
Haber programı	61	20,3
Belgesel	42	14,0
Spor programı	69	22,9
Sinema	56	18,6
Yarışma programı	39	13,0

Tablo 17 üniversiteye hazırlanmak amacıyla dershaneye giden öğrencilerin televizyonda izledikleri program türlerini göstermektedir. Bu tabloya göre dershaneye giden öğrencilerin % 39,5’i yerli dizi izlerken, öğrencilerin sadece % 13’ü yarışma programlarını izlemektedir. Öğrencilerin % 14’ü belgesel, % 18,6’sı sinema, % 20,3’ü haber programı, % 22,9’u spor programı, % 25,2’si yabancı dizi izlemektedir.

Araştırmada öğrenciler okudukları kitap sayısına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Öğrencilerin Okudukları Kitap Sayısına Göre Dağılımı

Okunan kitap sayısı	f	%
Haftada 1 kitap	38	12,6
2 haftada 1 kitap	45	14,9
Ayda 1 kitap	122	40,6
Yılda birkaç kitap	67	22,3
Kitap okumam	29	9,6
Toplam	301	100.0

Tablo 18'e göre dershaneye giden öğrencilerin % 9,6'sı hiç kitap okumazken, öğrencilerin % 22,3'ü yılda bir kitap okumaktadır. Diğer taraftan öğrencilerin % 12,6'sı haftada bir kitap okurken öğrencilerin % 40,6'sı ayda bir kitap okumaktadır. İki haftada bir kitap okuyanların oranı ise 14,9'dur.

Araştırmada öğrenciler okudukları gazete ve gazetenin hangi kısmını daha çok okuduklarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 19'da incelenmiştir. Gazetenin hangi kısmını okudukları sorusuna birden fazla işaretleme yaptıklarından dolayı toplam belirtilmemiştir.

Tablo 19. Öğrencilerin Gazete Okuma Ve Hangi Sayfaları Okuduklarına Göre Dağılımı

Gazete okuma	f	%
Hiç okumam	43	14,3
Her gün okurum	114	37,9
İki günde bir okurum	45	15,0
Üç günde bir okurum	26	8,6
Haftada bir okurum	73	24,2
Toplam	301	100.0
Okunan sayfalar		
Yorum-Yazar	26	8,6
Spor	112	37,2
Kültür-sanat	48	15,9
Magazin	68	22,6
Güncel	84	27,9

Tablo 19 üniversiteye hazırlanmak amacıyla dershaneye giden öğrencilerin gazete okuma sıklıklarını göstermektedir. Bu tabloya göre öğrencilerin % 14,3'ü hiç gazete okumazken % 37,9'u her gün gazete okumaktadır İki günde bir gazete okuyanların oranı % 15,0'dır. Haftada bir gazete okuyanların oranı ise % 24,2'dir.

Tabloya göre öğrencilerin daha çok gazetelerin spor (% 37,2) ve magazin (% 22,6) sayfalarını okudukları söylenebilir. Diğer taraftan öğrencilerin % 27,9'u güncel haberleri okurken % 8,6'sı yorum-yazar sayfalarını okumaktadır. Kültür sanat sayfalarını okuyanların oranı ise % 15,9'dur.

Araştırmada öğrenciler okudukları kitap türlerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Öğrencilerin Okudukları Kitap Türlerine Göre Dağılımı

Okunan kitap türleri	f	%
Roman	241	79,0
Deneme	8	2,7
Hikaye	22	7,3
Mizah	25	8,3
Biyografi	2	1,0
Diğer	3	1,7
Toplam	301	100.0

Tablo 20’ye göre dershaneye giden öğrencilerin % 79,0’ı roman türünde kitap okurken öğrencilerin % 8,3’ü mizah, % 7,3’lük kısmı hikaye, % 2,7 deneme ve % 1,0’ı biyografi tarzında kitapları tercih etmektedir. %1,7’si bunlar dışında farklı kitap türü okumaktadır.

Araştırmada öğrenciler sinema ve tiyatroya gitme sıklığına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Öğrencilerin Sinema ve Tiyatroya Gitme Aralıklarına Göre Dağılımı

Sinema-Tiyatro	f	%
Her hafta	8	2,6
İki haftada bir	30	10,0
Ayda bir	153	50,8
Yılda bir	73	24,3
Hiç gitmiyorum	37	12,3
Toplam	301	100.0

Tablo 21'e göre öğrencilerin % 50,8'i ayda bir kere sinemaya giderken öğrencilerin % 12,3'ü hiç sinemaya gitmemektedir. Ayda bir ve daha fazla sayıda sinemaya giden öğrenci oranı ise % 63,4'tür. Haftada bir kez sinemaya gidenlerin oranı ise % 2,6'dır. Yılda bir kez sinemaya gidenlerin oranı ise % 24,3'tür.

Araştırmada öğrenciler dinledikleri müzik türlerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 22'de sunulmuştur. Öğrencilere birden fazla tür işaretleyebilecekleri söylenmiştir. Bundan dolayı toplamlar belirtilmemiştir.

Tablo 22. Öğrencilerin En Çok Dinledikleri Müzik Türlerine Göre Dağılımı

Dinlenen müzik türü	f	%
Yerli pop	164	54,5
Yabancı pop	104	34,6
Türk Sanat Müziği	22	7,3
Enstrümantal müzik	11	3,7
Klasik Batı Müziği	7	2,3
Türk Halk Müziği	18	6,0
Diğer	17	5,6

Tablo 22'ye göre dinlenen müzik türleri içinde ağırlıklı olarak yerli pop müzik tercih edilmektedir (% 54,5). % 34,6'lık oran yabancı pop müzik dinlemektedir. Türk sanat müziği ve Türk Halk müziği dinleyenlerin toplam oranı % 13,3'tür. Klasik Batı müziği dinleyenlerin oranı % 2,3 iken enstrümantal müzik dinleyenlerin oranı % 3,7'dir. Verilen seçenekler dışında farklı bir müzik türü dinleyenlerin oranı ise % 5,6'dır. Buna göre öğrencilerin onda dokuzu (% 89,1) pop müziği dinlemektedir.

Araştırmada öğrenciler özel yeteneklerini geliştirmeye yönelik etkinliklerine göre incelenmiş, elde edilen bulgular Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23. Öğrencilerin İlgi Ve Yeteneklerini Geliştirmeye Yönelik Etkinliklerine Göre Dağılımı

		f	%
İlgi ve yeteneklerinizin farkında mısınız?	Evet	224	74,4
	Hayır	77	25,6
Toplam		301	100.0
		f	%
Yeteneklerinizi geliştirmek için ne tür çalışmalar yapıyor sunuz?	Kursa gidiyorum	38	12,6
	Bireysel çalışmalar yapıyorum	131	43,6
	Herhangi bir çalışma yapmıyorum	132	43,8
Toplam		301	100.0

Tablo 23'e göre dershaneye giden öğrencilerin % 74,4'ü ilgi ve yeteneklerinin farkında olduklarını belirtmişlerdir. Tablo incelendiğinde yeteneklerini geliştirmek için hiçbir şey yapmayan öğrenci oranı % 43,9'la oldukça yüksektir. Diğer taraftan yeteneklerini geliştirmek için çeşitli bireysel çalışmalar yapan öğrenci oranı % 43,6 iken yeteneklerini geliştirmek için bir kursa giden öğrenci oranı ise % 12,6'dır.

4.3. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrenciler anne ve babalarının mesleklerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı

Anne mesleği	f	%
Çalışmıyor	214	69,5
Memur	48	16,9
İşçi	4	1,7
Serbest Meslek	35	11,9
Toplam	301	100.0
Baba mesleği	f	%
Çalışmıyor	8	2,6
Memur	91	30,1
İşçi	42	13,9
Serbest Meslek	140	46,4
Emekli	14	4,6
Diğer	6	2,4
Toplam	301	100.0

Tablo 24 ‘e göre annesi çalışmayan öğrenci oranı % 69,5’tir. Memur olan anne oranı % 16,9, serbest meslekte çalışan anne oranı ise % 11,9’dur. Babaların meslekleri incelendiğinde en yüksek oran % 46,4 ile serbest meslektir. Babaların % 30,1’i ise memurdur. İşçi olan babaların Oranı ise % 13,9’dur. Çalışmayan baba oranı ise % 2,6’dır. Çalışmayan anne oranının yüksekliği dikkat çekici bir noktadır. Babası emekli olan öğrencilerin oranı ise % 4,6’dır.

Araştırmada öğrenciler ailelerinin gelir durumuna göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Gelir Durumu	f	%
750 TL ve altı	13	4,3
751-1000TL	40	13,4
1001-2500TL	93	30,5
2501-3500TL	90	30,2
3501-10000 TL	47	15,6
10001TL ve üstü	18	6,0
Toplam	301	100,0

Tablo 25 üniversiteye hazırlık amacıyla dershanelere giden öğrencilerin ailelerinin gelir durumlarını göstermektedir. Tablo incelendiğinde ailesinin aylık geliri 1001 TL ile 2500TL arasında olan öğrencilerin oranı % 30,5 ile en yüksektir. Diğer taraftan dershaneye giden öğrencilerin % 4,3’ünün ailesinin aylık geliri 750 TL ve altı, % 13,3’ünün ailesinin aylık geliri 751 TL ile 1000 TL arasındadır. Öğrencilerin % 30,2’sinin ailesinin aylık geliri 2501 TL ile 3500 TL arasındadır. Öğrencilerin % 15,6’ünün ailesinin aylık geliri 3501 TL ile 10 000 TL arasında iken, % 6’sının ailesinin aylık geliri 10 000 TL’nin üzerindedir. Buna göre öğrencilerin yaklaşık yarısının (% 48,2) ailesinin aylık geliri 2500 TL’nin altında gözükmemektedir. Bu durum ise üniversite hazırlık kurslarına devam eden öğrencilerin önemli bir bölümünün ailelerinin aylık gelirlerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırmada öğrenciler aldıkları harçlık miktarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 26’de sunulmuştur.

Tablo 26. Öğrencilerin Ailelerinden Aldıkları Haftalık Harçlık Miktarına Göre Dağılımı

Harçlık miktarı	f	%
25-50 TL arası	146	48,5
51-75 TL arası	78	25,9
76-100 TL arası	38	12,7
101-150 TL arası	9	2,9
151-200 TL arası	3	1,0
201 TL üzeri	11	3,7
Hiç almıyorum	14	4,7
Kendim çalışıyorum	2	0,6
Toplam	301	100.0

Tablo 26’ya göre öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (% 48.5) 25 ile 50 TL arasında harçlık alırken, % 4,7’lik kesim hiç harçlık almadığını belirtmiştir.% 0,6’sı ise çalıştıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 25,9’luk kısmı 51-75 TL arası harçlık alırken % 12,7’si 76-100 TL arası harçlık almaktadır.10-150 TL harçlık alanların oranı % 3,7’dir. 151-200 TL harçlık alanların oranı % 1 iken 201 TL ve üzeri harçlık alanların oran % 3,7’dir.

Araştırmaya katılan öğrenciler harcama alanlarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 27’de sunulmuştur. Öğrenciler birden fazla seçenek işaretlediğinden dolayı toplam belirtilmemiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Öncelikli Harcama Alanlarına Göre Dağılımı

Harcama alanları	f	%
Kıyafet	202	67,1
Yiyecek	214	71,0
Telefon kontörü	73	24,2
İnternet	33	10,9
Sigara	31	10,2
Şans oyunları	13	4,3
Sinema-tiyatro	42	13,9
Kitap	16	5,3
Diğer	1	0,3

Tablo 27’ye göre öğrencilerin % 71,0’ı harçlıklarını yemek, % 67,1’lik kısmı kıyafet için harcamaktadır. Dikkat çeken diğer harcama kalemlerinden biri sigaradır. Lise son sınıf üniversiteye hazırlık kursu öğrencilerinin % 10,2’lik kısmı harçlıklarını sigara için harcadıklarını belirtmişlerdir. İnternete harcama yapanların oranı % 10,9’dur. Şans oyunlarına harcama yapanların oranı ise 4,3’tür. Kitap harcaması yapanların oranı ise % 5,3’tür.

Araştırmada öğrenciler yaşadıkları konut türüne göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28. Öğrencilerin Yaşadıkları Konut Türüne Göre Dağılımı

Konut türü	f	%
Kendimize ait	230	76,5
Kira	71	23,5
Toplam	301	100.0
Çalışma ortamı	f	%
Evinizde kendinize	272	90,4
ait odanız var mı?	29	9,6
Toplam	301	100.0

Tablo 28 incelendiğinde, öğrencilerin % 23,5'inin evleri kira iken, % 76,5'i ikamet ettikleri evin kendilerine ait olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 90,4'ünün kendi odası varken geri kalanının kendilerine ait odası bulunmamaktadır. Bu istatistikler sınava hazırlanan öğrencilerin fiziksel koşullar bakımından ciddi bir sorunları olmadığını göstermektedir.

Araştırmada öğrenciler tatile çıkma ve tatile çıktıklarında nerede konakladıklarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29. Öğrencilerin Aileleri İle Tatile Çıkma ve Konakladıkları Yerlere Göre Dağılımı

Tatile çıkma	f	%
Evet	219	72,8
Hayır	82	27,2
Toplam	301	100.0
Konaklama yeri	f	%
Otel-Pansiyon	161	53,4
Yazlık	38	12,6
Akraba yanı	92	30,5
Resmi kurum tesisleri	9	3,0
Diğer	2	0,5
Toplam	301	100.0

Tablo 29'a göre ailesiyle tatile çıkan öğrenci oranı % 72,8'dir. Tatile gitmeyenlerin oranı ise % 27,2'dir. Ailesi ile tatile giden öğrencilerin % 53,4'ü otel ya da pansiyonda kalırken, % 30,5'i akrabasının yanında tatilini geçirmektedir. Ailesi ile tatile çıkan öğrencilerin %12,6'lık kısmı yazlıklarında tatil yapmaktadır. Resmi kurumların sosyal tesislerinde tatil yapanların oranı % 3,0'dır.

Araştırmada öğrenciler evlerinde internet bağlantısı olup olmamasına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 30’de sunulmuştur.

Tablo 30. Öğrencilerin Evlerinde İnternet Bağlantısı Olup Olmadığına Göre Dağılımı

İnternet	f	%
Var	209	69,5
Yok	92	30,5
Toplam	301	100.0

Tablo 30’a göre evinde internet olan öğrenci oranı % 69,5’dir. Evinde internet bağlantısı olmayanların oranı ise % 30,5’tir. Buna göre öğrencilerin üçte ikisinden fazlasının evinde internet bağlantısı bulunmaktadır.

Araştırmada öğrenciler dershaneye kaç yıldır gitmekte olduklarına göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31. Öğrencilerin Dershaneye Kaç Yıldır Gittiklerine Göre Dağılımı

Dershaneye kaç yıldır gidildiği	f	%
1 yıl	119	39,7
2 yıl	95	31,5
3 yıl	51	16,9
4 yıl	14	4,6
4 yıldan daha fazla	22	7,3
Toplam	301	100.0

Tablo 31’e göre öğrencilerin % 39,7’si 1 yıldır dershaneye gittiğini belirtmiştir. İki yıldır dershaneye gidenlerin oranı % 31,5’tir. Dershaneye 3 yıldır gidenlerin oranı % 16,9 iken dört yıldır dershaneye gidenlerin oranı % 4,6’dır. Dört yılın üzerinde bir süredir dershaneye gidenlerin oranı ise % 7,3’tür.

Araştırmada öğrenciler dershaneye gitme nedenlerine göre incelenmiş elde edilen bulgular Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32. Öğrencilerin Dershaneye Gitme Nedenlerine Göre Dağılımı

Dershaneye gitme nedeni	f	%
Üniversite sınavını kazanmak	279	92,9
Arkadaşlarım gittiği için	4	1,3
Ailem istediği için	12	3,9
Farklı bir çevre edinmek için	5	1,6
Diğer sebeplerden	1	0,3
Toplam	301	100.0

Tablo 32’de görüldüğü gibi üniversiteye giriş sınavına (LGS-LYS) hazırlanan öğrencilerin büyük bir oranının (% 92,9) dershaneye gitme nedeni üniversiteyi kazanmaktır. Dershaneye giden öğrencilerin % 4,0’ı aileleri istediği için dershaneye gittiklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan dershaneye giden öğrencilerin % 1,3’ü dershaneye gitme sebebini arkadaşlarının dershaneye gitmesine bağlarken, öğrencilerin % 1,6’sı ise dershaneye gitme nedenini farklı bir çevrede bulunma isteği şeklinde ifade etmişlerdir. Öğrencilerin 0,3’ü dershaneye gitme nedenini farklı bir sebebe bağlamıştır.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Özel dershaneler eğitimde duyulan bir ihtiyacın sonucu olarak ortaya çıkmış ve zaman içinde yaygınlaşmıştır. Eğitim kademelerinin tamamında artan öğrenci sayısı, artan bu sayının özellikle yükseköğretim kapılarında yığılma meydana getirmesi ve yükseköğretimin artan talebi karşılayamaması eğitimde bir rekabet alanı oluşturmuş ve dershaneler bu rekabet zemininde yaygınlaşma olanağı bulmuştur. Öğrencilerin Yükseköğretime geçiş aşamasında daha iyi bir üniversite, bölüme ve programa gitme isteği taşıması, neredeyse, eğitim kademesindeki tüm öğrencileri dershane sürecinin bir parçası haline getirmiştir.

Ülkemizde özel dershanelerin büyük çoğunluğu sınavlara hazırlık işlevi gördüğünden, özel dershanelere duyulan talep genellikle sınavlar üzerinden tartışılmakta ve açıklanmaktadır. Dolayısıyla, dershaneciliğin bir sektör olarak ortaya çıkması ve yaygınlaşması eğitimin kademeleri arasındaki geçiş sınavları ile yakından ilişkilendirilmektedir.

1- Özel Dershanelerde Üniversiteye Hazırlık Kurslarına Devam Eden Öğrencilerin Kişisel Özellikleri İle İlgili Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 53,9'u erkek % 46,1'i kızlardan oluşmaktadır. Dershaneye devam eden öğrencilerin büyük kısmı (% 40,8) genel liseye devam etmektedir. Anadolu lisesine giden öğrencilerin oranı % 33,5 iken meslek lisesine devam edenlerin oranı % 12,6'dır. Fen lisesine devam eden öğrencilerin oranı % 3,9 iken imam hatip lisesine giden öğrencilerin oranı % 2,6'dır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu eşit ağırlık bölümünde okumaktadır (% 44,5). Fen-Matematik alanında eğitim gören öğrencilerin oranı ise % 42,5'tir. Sözel alanda eğitim görenlerin oranı ise % 12,3'tür. Dil alanında eğitim görenlerin oranı ise % 0,7'dir.

2- Özel Dershanelerde Üniversiteye Hazırlık Kurslarına Devam Eden Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Özellikleri

Anne-babanın sağ ve beraber olduğu ailelerin oranı % 93,4'tür. Boşanmış ailelerin oranı ise % 3'tür. Annenin vefat ettiği ailelerin oranı % 1 iken babası vefat edenlerin oranı % 2,3'tür. Üç kardeşten oluşan ailelerin oranı % 40,5'tir. İki kardeşten oluşan ailelerin oranı % 34,4 iken 4 kardeşten oluşan ailelerin oranı ise % 13,6'dır. 5 ya da daha fazla sayıda kardeş oranı ise % 4,9'dur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin büyük çoğunluğu (% 42) ilkokul mezunu iken, okur yazar olmayan annelerin oranı 2,3'tür. Lise mezunu annelerin oranı % 21,9 iken üniversite mezunu olanların oranı % 16,2'dir. Ortaokul mezunu olan annelerin oranı ise % 13,9'dur.

Babaların % 32,8'i üniversite mezunu iken % 24,8'i lise mezunudur. İlkokul mezunu babaların oranı % 20,9, ortaokul mezunu babaların oranı ise % 14,2'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 38,4'ünün kardeşleri, ortaöğretim düzeyinde bir okula devam ederken, ilköğretim okuluna gidenlerin oranı % 36,4, üniversitede öğrenim gören kardeşlerin oranı ise % 34,3'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük kısmı (% 43,7) sorunlarını arkadaşları ile paylaşıırken % 32,4'ü sorunlarını anneleri ile paylaşmaktadır. Sorunlarını babaları ile paylaşan öğrencilerin oranı ise % 7,9, kardeşleri ile paylaşanların % 14,6'dır.

Sınava hazırlık sürecinde öğrencilerin % 89,4'ü herhangi bir psikolojik destek almazken % 10,6'sı psikolojik destek almaktadır.

Öğrencilerin % 44,2'si boş zamanlarını tv izleyerek değerlendirirken % 35,5'i arkadaşları ile dolaşarak vakit geçirdiğini, % 22,6'sı kitap okuduğunu, % 26,2' si internette geçirdiğini belirtmiştir.

Öğrencilerin tv izleme süreleri incelendiğinde; % 38,9'luk kısım günlük 1-2 saat, % 26,5'i 2-3 saat, % 19'u ise 3 saat televizyon seyrettiğini belirtmiştir. Televizyonda izlenen program içeriklerine bakıldığında ise öğrencilerin % 39,5' yerli dizileri tercih ederken % 25,2'si yabancı dizileri tercih etmektedir. Haber programı izleyen öğrencilerin oranı % 20,3 iken yarışma programı izleyenlerin oranı % 13,0'dır.

Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı incelendiğinde büyük bir bölümünün (% 40,6) ayda bir kitap okuduğu görülmektedir. İki haftada bir kitap okuyanların oranı % 14,9 iken

haftada bir kitap okuyanların oranı % 12,6'dır. Hiç kitap okumam diyenlerin oranı ise % 9,6'dır.

Okunan kitap türleri içinde en büyük oran % 79 ile roman türüne aittir. Öğrencilerin % 8,3'ü mizah türü kitaplar okurken % 2,7'si de deneme türü kitaplar okumaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 37,9'u her gün gazete okurken haftada bir gazete okuyanların oranı % 24,2'dir. Hiç gazete okumayanların oranı ise % 14,3'tür.

Öğrencilerin % 50,8'i ayda bir sinema veya tiyatro türü etkinlikte bulunurken % 24,3'ü yılda bir sinema ve tiyatro türü etkinliklere katılmaktadır. Sinema ve tiyatroya hiç gitmeyenlerin oranı ise % 12,3'tür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde doksana yakını (% 89,1) yerli ve yabancı pop türü müzik dinlerken, Türk sanat müziği dinleyenlerin oranı % 7,3, Türk halk müziği dinleyenlerin oranı ise % 6,0'dır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 74,4'ü yeteneklerini farkında olduğunu, % 12,6'sı yeteneklerini geliştirmek için kursa gittiğini belirtmiştir.

3- Özel Dershanelerde Üniversiteye Hazırlık Kurslarına Devam Eden Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıya yakınının (% 46,4) babalarının mesleği serbest meslektir. % 30,1'i memur iken % 13,9'u işçidir. Emekli olan babaların oranı % 4,6 iken, çalışmayan babaların oranı % 2,6'dır.

Annelerin üçte ikiden fazlası (% 69,5) çalışmazken, % 16,9'u memur olarak çalışmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık yarısının (% 48,2) ailesinin aylık geliri 2,500TL'nin altında olup, bu oranın % 17,7'si de 1,000TL'nin altındadır. Ancak % 15,6'sının aylık geliri 3500TL'nin üzerindedir.

Öğrencilerin yaklaşık yarısı (% 48,5), 25 ile 50 TL arasında harçlık alırken, % 4,7'lik kesim hiç harçlık almadığını belirtmiştir. 200 TL ve üzeri harçlık alanların oranı ise yalnızca % 3,7'dir.

Öğrencilerin harçlıklarını harcamaları içinde en büyük oranı % 71,0 ile yiyecek harcamaları oluştururken, % 67,1 oranında öğrenci harçlığını kıyafete ayırdığını

belirtmiştir. Telefon ve internet harcamaları % 35,1 iken sigaraya harcama yapanların oranı % 10,2'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 76,5'inin ikamet ettikleri konut kendilerine aittir. Evinde kendine ait odası olanların oranı ise % 90,4'tür.

Aileleri ile tatile çıkan öğrencilerin oranı % 72,8 olup, bunların yarıdan biraz fazlası (% 53,4) otel ve pansiyonda konaklarken, % 30,5'i akraba yanında tatilini geçirmektedir. Tatillerini yazlıklarında geçirenlerin oranı (% 12,6) ise oldukça düşüktür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin üçte ikisinden fazlasının (% 69,5) evinde internet bağlantısı bulunmaktadır.

Öğrencilerin % 39,7'si 1 yıldır dershaneye giderken, % 31,5'i iki, % 28,8'i ise 3 yıl ve daha fazlası dershaneye gitmişlerdir. Dershaneye giden öğrencilerin % 92,9'u dershaneye gitme nedeni olarak üniversiteyi kazanmak olduğunu belirtirken, % 3,9'u ailesi istediği için dershaneye gittiğini belirtmiştir.

5.2. Öneriler

Dershanelere devam eden öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin düşük olduğu dikkate alınarak, maddi destek sağlayıcı önlemler alınmalıdır.

Aile içi iletişim, etkileşim ve paylaşımı artırıcı, öğrenci ile aile fertleri arasında etkileşimi geliştirecek çalışmalar yapılmalıdır.

Öğrencilerin boş zamanlarını daha etkin değerlendirebilmeleri için onlara daha olumlu çevreler, sanatsal ve kültürel ortamlar sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akdeniz, S. (1994).Eğitim Sosyolojisi, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Akyüz, Y. (2001).Başlangıçtan 2001'e Türk Eğitim Tarihi, 8. Baskı, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Alyaprak, İ., (2006). Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Sınav Kaygısını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ankara Ticaret Odası (ATO), (2005). Dershaneler Dosyası Raporu, ATO Yayınları.
- Baltaş, A. , Zeyrek, E. , Uysal, D. , Küçük, S., (1988). Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan MEF Öğrencilerinde Kaygı Düzeyi, 4. Ulusal Psikoloji Kongresi, İzmir.
- Babacan, S. (1999). Sınav ve Dershaneler, Dershane Gerçeği, Ankara: Güven-Der Yayınları.
- Cenk, E., (2005). Öğrencilerin Özel Dershanelere Gitme Nedenleri İle Özel Dershanelerde Aldıkları Eğitime İlişkin Görüşleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Coşkun, G., (2005). Özel Dershanelerin Ortaöğretimde Verimliliğe Ve İstihdama Etkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cüceloğlu, D., (2004).İnsan ve Davranışı, İstanbul, Remzi kitapevi.

- Çolak, N., (2006). Eğitim Sosyolojisi Bakımından Dershaneler ve Eğitim: Üniversite Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Durum Analizleri; Bursa Örneği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dağlı, S., (2006). Özel Dershanelere Öğrenci Gönderen Velilerin Dershaneler Hakkındaki Görüş Ve Beklentileri (Kahramanmaraş Örneği), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, O.(2002) Türkiye’de Özel Dershaneler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Duman, T. (1984). Özel Dershaneler ve Fonksiyonları (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdem, A. (2011). Özel Dershaneleri Gelecekte Bekleyen Belirsizliklere Yönelik Stratejik Öneri Rize - Trabzon Bölgesinde Dershaneler Üzerinde Bir Uygulama Yüksek Lisans Tezi Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı.
- Erdoğan, İ. (2002). Yeni Bin Yıla Doğru Türk Eğitim Sistemi Sorunlar ve Çözümler. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gök, F. (2004). Eğitim Hakkı: Türkiye Gerçeği, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı’nda sunulan bildiri. İnönü Üniversitesi, Malatya, Turkey, 6-9 Temmuz 2004.
- Günay,D.(2011). 1933’den Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Sayı 1, Ankara.
- Güven-Der. (2000). Dershane Gerçeği. Ankara: GÜVEN-DER Yayınları.

Kahraman,E. (2013) Farklı Okul Türlerinde Ve Dershanelerde Görev Yapan Öğretmenlerin Dershanelerin İşlevleri Ve Gerekliliği Hakkındaki Görüşleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Koçer, H.A. (1991). “Türkiye’de Modern Eğitimin Doğusu ve Gelisimi (1773-1923)” Arastırma ve İnceleme Dizisi. İstanbul: , MEB Yayınları.

Kuzgun, Y. ve Diğerleri. (2002). İlköğretimde Rehberlik, Ankara: Nobel Yayınları.

Küçük, N.(2006). Hedefteki Kurum Dershaneler, İstanbul, Nüve Kültür Merkezi Yayınları.

Köprülü, F. (2008). Stresin Kaynağı Ne OKS Ne de Dershaneler, Artı Eğitim Dergisi. Sayı:40, (Haziran), İstanbul.

Milli Eğitim Sayısal Veriler 2003-2004. Ankara: MEB Basımevi.

MEB, (2006). Yaygın Eğitim Yönetmeliğı, Ankara: MEB

MEB,(2007).Orta Öğretime Geçiş Sistemi Rehber Kitabı, Ankara: Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

MEB, (2008). Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik Mesleğı Genel ve Özel Alan Yeterlikleri. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MEB, (2009). Millî Eğitim Bakanlığı Özel Dershaneler Yönetmeliğı Millî Eğitim Bakanlığından:Resmi Gazete Tarihi: 21/10/2009 Resmi Gazete Sayısı: 27383

MEB, (2014). <http://sgb.meb.gov.tr> (Erişim tarihi: 05.04.2014)

Morgil, İ. Yılmaz, A. Geban, O.(2001). Özel Dershanelerin Üniversiteye Girişte

Öğrenci Başarısına Etkileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Okçabol, R. (2006). Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi). Ankara: Ütopya Yayınevi.

Okur, M. ve Dikici, R. (2004).Özel Dershaneler ile Devlet Okullarının Kartezyen Çarpım-Analitik Düzlem ve Bağlantı Konularındaki Bilgi ve Becerileri Kazandırma Düzeylerinin Değerlendirilmesi.(Elektronik Versiyon) Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(2), 417-426.

ÖZDEBİR. (2005). Japon Eğitim Sistemi ve Özel Dershaneler. Ankara: ÖZDEBİR Araştırma ve İnceleme Yayınları.

Özoğlu, M.(2011). Özel Dershaneler: Gölge Eğitim Sistemiyle Yüzleşmek, Ankara: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları.

Resmi Gazete (2014). www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140314-1.htm (Erişim tarihi: 10.04.2014)

Saydam, R.(1992). Özel Dershaneler, Öğretmen Dünyası Dergisi. 13(153), 5-13

Saracalıoğlu,A.S. Gündoğdu,K. Baydilek,N. Uça,S. (2014) Türkiye, G.Kore ve Japonya’da Dershane Sisteminin İncelenmesi, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 51,417-433.

Subaşı,B.(2005). Dünyada ve Türkiye’de Özel Dershaneler, İTO, Yayın No:2005-10,İstanbul.

Şirin, H.(2000).Eğitim Sisteminde Özel Dershaneler, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı, 23, 387-410.

Tansel,A.(2013).Türkiye’de Özel Dershaneler: Yeni Gelişmeler ve Dershanelerin Geleceği Çalışma Raporu.Koç Üniversitesi TÜSİAD Ekonomik Araştırmalar Forumu Çalışma Raporu,İstanbul.

- Tekin, H. (2009). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Yargı Yayınevi
- Temel, C. (2002). Bir Eğitim Kurumunun 25 Yılı, Mersin Test Tekniği Dershanesi Yayınları, Mersin.
- Turan, İ. ve Alaz, A. (2007). Özel Dershanelerde Coğrafya Öğretiminin Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi. (Elektronik Versiyon) Kastamonu Eğitim Dergisi, 15(1) s. 279-292.
- Turgut, M. F. (1997). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Türk, E. (2002). Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi, Ankara: Nobel Yayınları.
- Türk Eğitim Derneği (TED). (2010). Ortaöğretime ve Yükseköğretime Geçiş Sistemi. Ankara: Duman Ofset.
- Tezcan, M. (1997). Eğitim Sosyolojisi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Varış, F. (1998). Eğitim Bilime Giriş, İstanbul: Alkım Yayınları.
- Yeşilyaprak, B. (2002), Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, Ankara: Nobel Yayınları.
- Yiğit, N. ve Akdeniz, A.R., (2001). Lise Fen Grubu Öğrencilerinin Özel Dershanelere Yönelme Nedenleri, Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumunda Sunulan Bildiri, s. 515-520
- YÖK. (2006). T.C. Yükseköğretim Kurulu. (Haziran 2006). “Türkiye’nin Yükseköğretim Stratejisi (Taslak Rapor)”. Ankara.
- YÖK. (1996). Türk Yüksek Öğretiminin Bugünkü Durumu, Sorunları, Çözüm Önerileri, Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- YÖK. (2005). Türk Yüksek Öğretiminin Bugünkü Durumu Raporu. Ankara.

EKLER

EK-1

Özel Dershanelerde Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Profiline İlişkin Anket Çalışması

Değerli Öğrenciler;

Bu çalışma, “Özel Dershanelerde Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Profili” konulu yüksek lisans tez çalışmasıdır. Araştırmanın amacı lise son sınıfta olup özel dershanelerde üniversite giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin profilini (sosyal-kültürel-ekonomik durum) çıkarmaktır. Siz değerli öğrencilerimizden alacağımız samimi ve doğru bilgiler, araştırmamızın objektif bir şekilde oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Anket, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde size ait kişisel bilgiler, ikinci bölümde, aile ile ilgili bilgiler, üçüncü bölümde boş zaman etkinlikleri ve sosyal faaliyetler ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Lütfen tüm soruları dikkatle okuyunuz ve içtenlikle cevaplayınız. Toplanacak bilgiler, yukarıda belirtilen amaç etrafında bilimsel araştırma metotları kullanılarak değerlendirilecektir. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur.

Teşekkür ederim.

Orhan Beyaz

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1
KİŞİSEL BİLGİLER

1) Cinsiyet

☐ Kız

☐ Erkek

2) Öğrenim Görülen Lise Türü

☐ Genel Lise

☐ Anadolu Lisesi

☐ Fen Lisesi

☐ Meslek Lisesi

☐ İmam Hatip lisesi

☐ Özel lise(Anadolu-Fen)

Diğer

.....

3) Öğrenim Görülen Alan

☐ Fen-Matematik

☐ Eşit Ağırlık.

☐ Türkçe-Sosyal

Diğer:.....

4)İkamet ettiğiniz konut türü

☐ Kira

☐ Kendi evimiz

5)Evinizde kendinize ait odanız var mı?

☐ Evet

☐ Hayır

BÖLÜM II
AİLE İLE İLGİLİ BİLGİLER

6) Anne-babanızın birliktelik durumu?

- ☐ Anne-baba sağ beraber ☐ Anne-baba boşanmış ☐ Baba sağ-anne vefat etmiş
☐ Anne sağ-baba vefat etmiş ☐ Anne-baba ikisi de vefat etmiş

7) Sizinle birlikte kaç kardeşsiniz?

- ☐ Tek çocuğum ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ya da daha fazla

8) Sorunlarınız en çok paylaştığınız kişi kimdir?

- ☐ Anne ☐ Baba ☐ Kardeş ☐ Arkadaş ☐ Öğretmen Diğer

9) Aile içinde en çok kimlerle iletişim kuruyorsunuz?

- ☐ Anne ☐ Baba ☐ Kardeş ☐ Abla ☐ Ağabey Diğer :.....

10) Sizden başka okuyan kardeşiniz/kardeşleriniz varsa lütfen eğitimin hangi kademesinde okumakta olduğunu belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü

11) Ailenizin aylık toplam geliri:

- ☐ 750 TL ve altı ☐ 750-1000TL ☐ 1000-2500TL ☐ 2500-3500TL
☐ 2500-3500TL ☐ 5000-10000TL ☐ 10000 TL ve üzeri

12) Annenizin Mesleği Nedir?

- ☐ Çalışmıyor ☐ Memur ☐ İşçi ☐ Serbest Meslek

Diğer:.....

13)Babanızın Mesleği Nedir?

() Çalışmıyor () Memur () İşçi () Serbest Meslek Diğer
:.....

14) Annenizin Öğrenim Durumu Nedir?

() Okur yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

15)Babanızın Öğrenim Durumu Nedir?

() Okur yazar değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

16)Ailenizle beraber tatile çıkıyor musunuz?

()Evet ()Hayır

17)Ailenizle tatile gittiğinizde nerede kalıyorsunuz?

()Otel-Pansiyon ()Yazlık ()Akraba yanı ()Resmi kurum tesisleri Diğer
:.....

BÖLÜM III

BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİ VE SOSYAL FAALİYETLER İLE İLGİLİ BİLGİLER

18) Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?

() Ders çalışarak () Tv izleyerek () Kitap okuyarak
() Arkadaşlarımla dolaşarak () İnternette sörf yaparak
Diğer:.....

19) Günde kaç saat tv izliyorsunuz

() Hiç izlemem () 1-2 saat () 2-3 saat () 3-4 saat () 4 saat ve üstü

20)Ne tür tv programları izlersiniz?

() Yerli dizi ()Yabancı dizi () Haber programı ()Belgesel () Spor programı
() Sinema () Yarışma programı Diğer :.....

21) Ne sıklıkta gazete okursunuz?

()Hiç okumam ()Her gün ()İki günde bir ()Üç günde bir ()Haftada bir

22) Gazetelerin en çok hangi sayfalarını okursunuz?

()Yorum-Yazar ()Spor ()Kültür-sanat ()Magazin ()Güncel haberler

23) Ne sıklıkta kitap okursunuz?

()Haftada 1 kitap ()2 haftada 1 kitap ()Ayda 1 kitap
()Yılda birkaç kitap ()Kitap okumam

24)Ne tür kitaplar okursunuz?

()Roman ()Deneme ()Hikaye ()Mizah ()Biyografi Diğer:.....

25) Sinema, tiyatro veya konserlere ne sıklıkla gidersiniz?

() Her hafta () İki haftada bir () Ayda bir () Yılda bir () Hiç gitmiyorum

26) Ne tür müzik dinliyorsunuz?

()Yerli pop ()Yabancı pop ()Türk Sanat Müziği ()Enstrümantal müzik
()Klasik Batı Müziği ()Türk Halk Müziği Diğer :.....

27)Ailenizden haftalık kaç tl harçlık alıyorsunuz?

()25-50 tl arası ()50-75 tl arası ()75-100 tl arası ()100-150 tl arası
()150-200 tl arası ()200 tl üzeri ()Hiç almıyorum ()Kendim çalışıyorum

28) Haftalık ortalama kaç tl harcama yapıyorsunuz?

()25-50 tl arası ()50-75 tl arası ()75-100 tl arası ()100-150 tl arası
()150-200 tl arası ()200 tl üzeri

29) Evinizde internet bağlantısı var mı?

() Evet () Hayır

30) Harcamalarınız daha çok hangi alanlarda yoğunlaşıyor(en çok harcama yaptığınız 5 alanı seçebilirsiniz)?

()Kıyafet ()Yiyecek ()Telefon kontörü ()İnternet ()Sigara

☐ Şans oyunları ☐ Kitap ☐ Sinema-tiyatro Diğer :.....

31) İlgi ve yeteneklerinizin farkında mısınız?

☐ Evet ☐ Hayır

32) Yeteneklerinizi geliştirmek için ne tür çalışmalar yapıyor musunuz?

☐ Kursa gidiyorum ☐ Bireysel çalışmalar yapıyorum

☐ Herhangi bir çalışma yapmıyorum

33) Dershaneye gitme nedeniniz nedir?

☐ Üniversite sınavını kazanmak için ☐ Arkadaşlarım gittiği için ☐ Ailem istediği için

☐ Farklı bir çevre edinmek için

Diğer:.....

34) Kaç senedir dershaneye devam ediyorsunuz?

☐ 1 yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ 4 yıl ☐ 4 ve daha fazla yıl

35) Sınava hazırlık sürecinde psikolojik yardım alıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

EK-2

KANUN

MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE

KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 6528

Kabul Tarihi: 1/3/2014

MADDE 1 – 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “müsabaka” ibaresi “yazılı ve sözlü sınav” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2 – 1416 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 3 – Bu Kanun kapsamında yurt dışına gönderilecek öğrencilerin seçimi yazılı ve sözlü sınavla olur. Yazılı sınav Millî Eğitim Bakanlığınca veya düzenlenecek protokolle Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılır. Millî Eğitim Bakanlığınca, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı yazılı sınav yerine kullanılabilir. Öğrencilerin seçiminde yazılı sınav ve sözlü sınav ile mezuniyet not ortalaması Bakanlıkça belirlenecek ağırlıklarla dikkate alınır.

Sözlü sınava çağrılan adaylar;

- a) Genel alan bilgisi konularına ilişkin bilgi düzeyi,
- b) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade kabiliyeti ve muhakeme gücü,
- c) İletişim becerileri, öz güveni ve ikna kabiliyeti,
- ç) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı,
- d) Akademik çalışmalara yatkınlığı,

yönlerinden Bakanlıkça oluşturulacak komisyon tarafından değerlendirilir. Adaylar, komisyon tarafından (a) ila (d) bentlerinde belirtilen özelliklerin her biri için yirmişer puan üzerinden değerlendirilir ve verilen puanlar ayrı ayrı tutanağa geçirilir. Bunun dışında sözlü sınav ile ilgili herhangi bir kayıt sistemi kullanılmaz. Sözlü sınav soru ve cevaplarının önceden hazırlanması zorunlu değildir.

Sözlü sınav komisyonu; Bakanlık personeli, öğretim elemanları ve Bakanlıkça uygun görülen ilgili kurum personeli arasından Bakanlıkça seçilen bir başkan ve iki asıl üyeden oluşur. Bakanlık, aynı usulle asıl üye sayısı kadar yedek üye belirler. Asıl üyelerin

bulunmadığı durumlarda yedek üyeler komisyonda görev yapar. Bakanlık, gerekli durumlarda uygun görülen yerlerde birden fazla komisyon ve bütün komisyonlar için ortak yedek üye listesi oluşturabilir. Yurt dışına gönderilecek öğrencilerin seçimi, başvuru şartları ile sınavlara ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 3 – 1416 sayılı Kanunun 21 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 21 – Bu Kanun uyarınca mecburi hizmet karşılığı yurt dışına gönderilenler öğrenimlerini başarıyla tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere, adlarına gönderildikleri kurumların ilgili kadrolarına atanır.

Millî Eğitim Bakanlığı adına bu Kanun kapsamında yurt dışına gönderilenlerden gönderildikleri ülkede doktora öğrenimlerini tamamladıktan sonra mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmek üzere yurda dönenler Millî Eğitim Uzmanı kadrolarına atanır.

Bu kişilerin yurt dışında lisansüstü eğitim amacıyla geçirdikleri sürelerin tamamı memuriyette geçmiş sayılarak, bu sürelerin her yılı bir kademe ilerlemesine ve her üç yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir ve 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (B) fıkrasında öngörülen çalışma sürelerinin hesabında da dikkate alınır.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca staj amacıyla yabancı ülkelere gönderilecek memurlar hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 4 – 1416 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3 – 21 inci madde hükümlerinden, yurt dışına eğitim amacıyla gönderilenlerden öğrenimlerini tamamlayıp mecburi hizmet yükümlülüklerini ifa etmeye başlayanlar (bu yükümlülüklerini bitirenler dâhil) ile hâlen yurt dışında eğitimlerine devam edenler de yararlandırılır.

Bu Kanunla değiştirilen 3 üncü madde hükümleri, yurt dışına gönderilecek öğrencilerin seçimine yönelik olarak 2013 yılında gerçekleştirilen sınavlar hakkında da uygulanır.”

MADDE 5 – 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 43 üncü maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi ile mevcut yedinci ve sekizinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Aday öğretmenliğe atanabilmek için; 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak, yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından mezun olma ve Bakanlıkça ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılacak sınavlarda başarılı olma şartları aranır.

Aday öğretmenler, en az bir yıl fiilen çalışmak ve performans değerlendirmesine göre başarılı olmak şartlarını sağlamak kaydıyla, yapılacak yazılı ve sözlü sınava girmeye hak kazanırlar. Uygulanacak olan sözlü sınavda aday öğretmenler;

- a) Bir konuyu kavrayıp özetleme, ifade kabiliyeti ve muhakeme gücü,
- b) İletişim becerileri, öz güveni ve ikna kabiliyeti,
- c) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığı,
- d) Topluluk önünde temsil yeteneği ve eğitimcilik nitelikleri,

yönlerinden Bakanlıkça oluşturulacak komisyon tarafından değerlendirilir.

Sınavda başarılı olanlar öğretmen olarak atanır. Sınavda başarılı olamayan aday öğretmenler il içinde veya dışında başka bir okulda görevlendirilerek bir yılın sonunda altıncı fıkrada belirtilen değerlendirmeye tekrar tabi tutulurlar.

Aday öğretmenlik süresi sonunda sınava girmeye hak kazanamayanlar ile üst üste iki defa sınavda başarılı olamayanlar aday öğretmen unvanını kaybeder ve memuriyetle ilişkisi kesilir.

Ancak aday öğretmenliğe başlamadan önce 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre aday memurluğu kaldırılarak asli memurluğa atanmış olanlar hakkında sekizinci fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu kişiler Bakanlıkta kazanılmış hak aylık derecelerine uygun memur kadrolarına atanırlar.

Sınav komisyonu üyeleri; Bakanlık personeli, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personel ile öğretim elemanları arasından seçilir. Bakanlık gerekli gördüğünde illerde veya merkezde birden fazla komisyon oluşturabilir. Performans değerlendirmesinde dikkate alınacak meslekî ölçütler, sınav konuları, komisyon üyelerinin seçimi, görevleri, çalışma usul ve esasları ile sınava ilişkin diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümleri saklıdır.”

MADDE 6 – 1739 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4 – Bu maddenin yayımı tarihinden önce, uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik unvanlarını mahkeme kararıyla elde edenlerin, mahkeme kararının aleyhlerine kesinleşmesi hâlinde bu kişilere unvanlarının iptal edildiği tarihten önce yapılan ödemeler geri alınmaz.

43 üncü maddeye bu Kanunla eklenen beşinci, altıncı ve yedinci fıkra hükümleri, bu Kanunun yayımı tarihinden sonra aday öğretmen olarak göreve başlayanlar hakkında uygulanır.”

MADDE 7 – 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 53 üncü maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b. Öğretim elemanları, memur ve diğer personele uygulanabilecek disiplin cezaları uyarma, kınama, yönetim görevinden ayırma, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması, üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezalarıdır. Hangi fiillere hangi disiplin cezasının uygulanacağı, bu bentte sayılan kişilerin disiplin işlemleri ve disiplin amirlerinin yetkileri, Devlet memurlarına uygulanan usul ve esaslar da göz önüne alınmak suretiyle Yükseköğretim Kurulunca düzenlenir.”

MADDE 8 – 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 16 – Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre en az üç yıl süreyle aynı gerçek kişi veya tüzel kişiler için çoğunluk hissesi itibarıyla aynı ortaklar tarafından işletilen ve aynı il sınırları dâhilinde faaliyetini sürdüren ve 5580 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesine göre dönüşüm programına dâhil olmak suretiyle 1/9/2015 tarihine kadar özel okula dönüşüm taahhüdünde bulunan dershanelerden Millî Eğitim Bakanlığına müracaat edenler lehine, adı geçen Kanun maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak söz konusu Bakanlık aleyhine varsa açılan davalardan tüm yargılama giderleri üstlenilerek kayıtsız ve şartsız feragat edilmesi hâlinde, Hazine taşınmazları üzerinde eğitim tesisi yapılması amacıyla ilk yıl için yatırım konusu taşınmazın emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin binde beşi tutarındaki bedel üzerinden, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre pazarlık usulüne göre yirmi beş yıla kadar bağımsız ve sürekli nitelikte irtifak hakkı tesis edilebilir.

Ancak, bunlar tarafından daha sonra herhangi bir şekilde 5580 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesinin uygulanmasına ilişkin dava açılması hâlinde irtifak hakkı tesisi işlemi iptal edilir. Bu durumda, ilgililer tarafından herhangi bir hak veya tazminat talebinde bulunulamaz ve taşınmazın üzerindeki yapı ve tesisler sağlam ve işler vaziyette Hazineye intikal eder.

Birinci fıkrada belirtilen koşulları taşıyandan fazla istekli olması hâlinde birinci fıkradaki bedelin dışında bu istekliler arasından bir defaya mahsus alınacak katılım payı üzerinden artırma ihalesi yapılır. İhale sonucunda en yüksek katılım payını teklif eden yatırımcı lehine irtifak hakkı tesis edilebilir.

Bu Kanunun ek 2 nci maddesinde düzenlenen hasılat payı, bu madde kapsamında tesis edilecek irtifak haklarından alınmaz.

Aynı taşınmaz için birden fazla irtifak hakkı tesis talebi olması hâlinde, 5580 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesine göre dönüşüm programına alınan dershanelerden gelen irtifak hakkı talepleri öncelikle değerlendirilir.

Aynı ilde ve bir başka dershanenin şubesi niteliğinde olmaksızın faaliyet gösteren birden çok dershanenin kurucusunun bir araya gelerek kurdukları şirket tüzel kişiliklerince aynı taşınmaz için müracaat edilmesi durumunda bunların başvuruları öncelikli olarak değerlendirilir. Bu koşulları taşıyan birden fazla talebin gelmesi hâlinde üçüncü fıkra hükümleri uygulanır.

Mülkiyeti Hazineye ait ve Millî Eğitim Bakanlığına tahsisli taşınmazlar üzerindeki okul binalarının tamamı veya bir kısmı ile bu binaların eklenti ve bütünleyici parçaları, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kullanılmak üzere, ilk yıl için 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu ve 31 inci maddelerine istinaden yayımlanan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerine göre hesaplanan emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin yüzde biri tutarındaki bedel üzerinden 2886 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre, pazarlık usulüyle, on yıla kadar yukarıda belirtilen şartlarda Millî Eğitim Bakanlığınca kiraya verilebilir.

Bu madde kapsamındaki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve eğitim kurumlarında bulunan ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde kiralanın kantin, salon, açık alan ve benzeri yerlere ilişkin kira sözleşmeleri, Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen eğitim-öğretim dönemi sonu itibarıyla, fesih tarihinden önceki dönemlere ilişkin bedeller tahsil edilmek suretiyle ve tazminat alınmaksızın feshedilir. Bu durumda, okul-aile birliği ve işleticiler tarafından herhangi bir hak ve tazminat talebinde bulunulamaz.

Mülkiyeti 10/12/2013 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun eki (II) sayılı cetvelde yer alan kamu idareleri ile mahallî idarelere ait olan taşınmazlar da Millî Eğitim Bakanlığının talebi üzerine bu madde kapsamında değerlendirilebilir. Ancak Millî Savunma Bakanlığına tahsisli olarak Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletmesi Başkanlığınca kullanılan taşınmazlar ile Savunma Sanayii Müsteşarlığı mülkiyetindeki taşınmazlar için Millî Savunma Bakanlığının uygun görüşü aranır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile bu maddede öngörülen irtifak hakkı ve kiralamadan 5580 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesi kapsamındaki hangi kişilerin,

hangi şartlarla yararlandırılacağı Millî Eğitim Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 9 – 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c), (g) ve (j) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkranın (b) bendinde yer alan “dershaneleri,” ibaresi ile (f) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

“c) Okul: Özel eğitim, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim ile Bakanlıkça dönüşüm programına alınan kurumlardan 2018-2019 eğitim-öğretim yılının sonuna kadar faaliyetleri devam eden ortaöğretim özel okulları,”

“g) Çeşitli kurslar: Ortaöğretime veya yükseköğretime giriş sınavlarına hazırlık niteliğinde olmamak kaydıyla, kişilerin sosyal, sanatsal, sportif, kültürel ve mesleki alanlarda bilgi, beceri, dil, yetenek ve deneyimlerini geliştirmek, isteklerine göre serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarını,”

“j) Öğrenci etüt eğitim merkezi: On iki yaş ve altındaki öğrencilerin, derslerine çalışmalarına, ödev ve projelerini yapmalarına yardımcı olmak; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda sosyal, sanatsal, sportif ve kültürel faaliyetler yürütmek üzere kurulan özel öğretim kurumlarını,”

MADDE 10 – 5580 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanun kapsamındaki ilkokul, ortaokul, lise ve özel eğitim okulları için 1 Eylül tarihinden sonra verilen kurum açma izinleri, ertesi eğitim-öğretim yılından itibaren geçerlidir.”

“Her ne ad altında olursa olsun, eğitim ve öğretim sunmak amacıyla yürütülen faaliyetler Bakanlığın izin ve denetimine tabidir. Bu faaliyetleri yürütenler, özel öğretim kurumları için bu Kanunda öngörülen kurallara uymakla yükümlüdür.”

MADDE 11 – 5580 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Söz konusu eğitim öğretim hizmetini sunan veya yararlananların, gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri durumunda bu tutarların, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmesi, yapılacak tebligatla sebebiyet verenlerden istenir. Bu süre içinde ödenmemesi hâlinde bu tutarlar, anılan Kanun hükümlerine göre Maliye

Bakanlığına bağlı vergi daireleri tarafından takip ve tahsil edilir. Bu fiillerin tekrarı hâlinde, ayrıca kurum açma izinleri iptal edilir.”

MADDE 12 – 5580 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1 – Bu maddenin yayımı tarihi itibarıyla, ilgili mevzuat uyarınca faaliyet gösteren dershaneler ile öğrenci etüt eğitim merkezleri iş yerlerinde eğitim personeli olarak çalışmakta olan ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanmamış olanlardan, bu iş yerleri üzerinden sigorta primi ödenmiş çalışma süresi 1/1/2014 tarihi itibarıyla en az altı yıl olup 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlar ile öğretmen kadrosuna atanabilmek için aranan özel şartları taşıyanlar 1/7/2015-1/8/2015 tarihleri arasında başvurmaları hâlinde, Kamu Personel Seçme Sınavına girme şartı aranmaksızın Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yapılacak sözlü sınavda başarılı olmaları kaydıyla, kadro ve ihtiyaçlar dikkate alınmak suretiyle belirlenen hizmet bölge ve hizmet alanlarında istihdam edilmek ve sağlık özü hariç dört yıl süreyle başka bir yere atanmamak üzere, öğretmen unvanlı memur kadrolarına atanabilirler. Bu fıkra göre Bakanlıkta istihdam edilenler, ayrıldıkları özel öğretim kurumundan kıdem ve ihbar tazminatı talep edemez.

Bu Kanun kapsamında örgün eğitim yapan özel ilkokul, özel ortaokul ve özel liselerde öğrenim gören Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenciler için, resmî okullarda öğrenim gören bir öğrencinin okul türüne göre her kademedede okulun öğrenim süresini aşmamak üzere, eğitim ve öğretim desteği verilebilir. Bu fıkra kapsamındaki eğitim ve öğretim desteğinden özel okul öncesi eğitim kurumlarından eğitim alanlar da, 48-66 ay arasında olmak şartıyla en fazla bir eğitim-öğretim yılı süresince yararlandırılabilir.

Eğitim ve öğretim desteği, Bakanlıkça eğitim kademelerine göre her bir derslik için belirlenen asgari öğrenci sayısının üzerinde ve her hâlükârda derslik başına belirlenen azami öğrenci sayısını geçmemek üzere verilebilir. Eğitim ve öğretim desteği verilecek toplam öğrenci sayısı her yıl Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken belirlenir.

Eğitim ve öğretim desteği; yörenin kalkınmada öncelik derecesi ve gelişmişlik durumu, öğrencinin ailesinin gelir düzeyi, eğitim bölgesinin öğrenci sayısı, desteklenen öğrenci ve öğrencinin gideceği okulun başarı seviyeleri ile öncelikli öğrenciler gibi ölçütler ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak verilebilir.

Söz konusu eğitim öğretim hizmetini sunan veya yararlananların, gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri durumunda bu tutarların,

ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmesi, yapılacak tebligatla sebebiyet verenlerden istenir. Bu süre içinde ödenmemesi hâlinde bu tutarlar, anılan Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığına bağlı vergi daireleri tarafından takip ve tahsil edilir. Bu fiillerin tekrarı hâlinde, ayrıca kurum açma izinleri iptal edilir.

Dönüşüm programı kapsamındaki kurumları, aynı amaç ve niteliklerinin korunması şartıyla devralanlar, bu madde hükümlerinden Bakanlığın izni ile yararlandırılabilir.

Dönüşüm sürecinin bitiminde dönüşme talebinde bulundukları örgün eğitim kurumunun haiz olması gereken şartları karşılayamayanların kurum açma izinleri iptal edilerek faaliyetlerine son verilir. Bu durumdaki kurumlardan, teşvik uygulamaları kapsamında yararlandıkları eğitim ve öğretim desteği, istisna, muafiyet ve haklar ile diğer teşviklerin parasal tutarının, ilgili teşvikten yararlandırılma tarihinden itibaren 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmesi yapılacak tebligatla ilgililerden istenir. Bu süre içinde ödenmemesi hâlinde bu tutarlar anılan Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığına bağlı vergi daireleri tarafından takip ve tahsil edilir.

Bu madde kapsamında Bakanlıkta istihdam edileceklerde aranacak şartlar, eğitim ve öğretim desteğinin verilmesine ilişkin ölçütler, desteğin verileceği eğitim kurumu türleri, eğitim kademeleri ve kurumlar itibarıyla verilecek destek tutarları, eğitim ve öğretim desteğinin kontrol ve denetimi ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 13 – 5580 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5 – Bu maddenin yayımı tarihinde faal olan dershaneler ile bu Kanunla yapılan düzenlemelere göre gerekli dönüşümü tamamlamayan öğrenci etüt eğitim merkezlerinin eğitim öğretim faaliyetleri 1/9/2015 tarihine kadar devam edebilir.

Bakanlık, bunlardan 1/9/2015 tarihine kadar başvuruları, belirlenecek esaslara göre uygun görülmesi hâlinde öğretim kurumlarına dönüşüm programına alır. Dönüşüm programına alınan kurumların, 2018-2019 eğitim öğretim yılının bitimine kadar mevzuatta öngörülen şartları karşılamaları kaydıyla dönüşebilecekleri okul ve diğer kurum türleri ile dönüşüm esas ve usulleri Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 14 – 5580 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasının ikinci cümlesi ile 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 15 – 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasına (ğ) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (h) ve (ı) bentleri eklenmiş, diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve mevcut (m) ve (n) bentleri (o) ve (ö) bentleri olmak üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“h) Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

ı) Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü.”

“o) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı.

ö) İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı.”

MADDE 16 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 15 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 15/A ve 15/B maddeleri eklenmiştir.

“Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 15/A – (1) Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Merkezî sistemle yürütülen resmî ve özel yerleştirme, bitirme, karşılaştırma sınavlarını planlamak, uygulamak ve değerlendirmek
- b) Kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri tarafından talep edilen mesleğe giriş, yeterlik, görevde yükselme ve benzeri sınav hizmetlerini yürütmek
- c) Sınavlara ilişkin değerlendirme ve sonuç belgelerinin düzenlenmesi ile itirazların incelenmesi işlemlerini yürütmek
- ç) Genel Müdürlük tarafından yapılan sınavlarda sorulacak soruları hazırlamak veya hazırlatmak, denetlemek ve güvenli bir şekilde saklanması için gerekli tedbirleri almak
- d) Ölçme ve değerlendirme teknikleri üzerine araştırmalar yapmak veya yaptırmak
- e) Gerekli durumlarda oluşturulacak başvuru merkezleri ve sınav koordinatörlüklerinin koordinasyonunu sağlamak, sınavlarda görev alacak personeli belirlemek ve bu kişilere gerekli hizmet içi eğitimi vermek
- f) Genel Müdürlükçe yürütülen sınav, ölçme, değerlendirme, yerleştirme ve diğer hizmet bedellerini belirlemek, tahsil etmek ve döner sermaye hesabında tutmak
- g) Yapılan sınavların sonuçlarını değerlendirmek suretiyle eğitim politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesi amacıyla ilgili hizmet birimlerine veri desteği sağlamak
- ğ) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak

Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü

MADDE 15/B – (1) Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Yükseköğretim politikasının, strateji ve amaçlarının belirlenmesi, geliştirilmesi ve etkili bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınmasında ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak
- b) Yükseköğretime giriş sistemine ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak
- c) 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bakanlığa verilmiş olan görev ve sorumlulukları yerine getirmek
- ç) 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanun hükümlerine göre yurt dışına yükseköğrenim görmek amacıyla gönderileceklerin sayısı, eğitim alanları, gönderileceklerde aranacak nitelikler, yurt dışındaki öğrenim çalışmaları ve istihdamlarının sağlanması ile ilgili işleri yürütmek ve koordinasyonu sağlamak
- d) Yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmek, yurda dönüşlerinde eğitim sistemimize uyumlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak
- e) Bakanlığın yurt dışındaki okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitaplarını, eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak veya hazırlatmak, Talim ve Terbiye Kurulunun görüşüne sunmak
- f) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak”

MADDE 17 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 17 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 17 – (1) Rehberlik ve Denetim Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın görev alanına giren konularda Bakanlık personeline, Bakanlık okul ve kurumlarına, özel öğretim kurumlarına ve gerçek ve tüzel kişilere rehberlik etmek
- b) Bakanlığın görev alanına giren konularda faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile gönüllü kuruluşlara, faaliyetlerinde yol gösterecek plan ve programlar oluşturmak ve rehberlik etmek
- c) Bakanlık tarafından veya Bakanlığın denetiminde sunulan hizmetlerin kontrol ve denetimini ilgili birimlerle iş birliği içinde yapmak, süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek, kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgili birimlere ve kişilere iletmek

- ç) Bakanlık teşkilatı ve personeli ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, usulsüzlükleri önleyici, eğitici ve rehberlik yaklaşımını ön plana çıkaran bir anlayışla, Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde denetim, inceleme ve soruşturma iş ve işlemlerini Maarif Müfettişleri aracılığıyla yapmak
- d) Her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinin rehberlik, işbaşında yetiştirme, denetim, değerlendirme, inceleme, araştırma ve soruşturma hizmetlerini Maarif Müfettişleri aracılığıyla yürütmek
- e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak

(2) Denetime tabi olan gerçek ve tüzel kişiler, gizli dahi olsa bütün belge, defter ve bilgileri talep edildiği takdirde ibraz etmek, para ve para hükmündeki evrakı ve ayniyatı ilk talep hâlinde göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımcı olmakla mükelleftir. Maarif Müfettişleri, görevleri sırasında kamu kurum ve kuruluşları ve kamuya yararlı dernekler ile gerçek ve tüzel kişilerden gerekli yardım, bilgi, evrak, kayıt ve belgeleri istemeye yetkili olup kanuni engel bulunmadıkça bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

(3) Başkanlığa verilen görevlerin yerine getirilmesi amacıyla illerde il millî eğitim müdürlükleri bünyesinde Maarif Müfettişleri Başkanlığı oluşturulur.

(4) Maarif Müfettişleri Başkanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları, Maarif Müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esaslar ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 18 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 22 nci maddesinin başlığı “Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı” şeklinde, birinci fıkrasının birinci cümlesi ve aynı fıkranın (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:”

“c) Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile bilişim sistemleri (MEBBİS) ve e-okul uygulamalarını yürütmek, geliştirmek ve bunlara ilişkin teknik çalışmaları yapmak.”

MADDE 19 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 23 üncü maddesinin başlığı “İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı” şeklinde ve birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:”

MADDE 20 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “karar” ibaresi “inceleme”, altıncı fıkrasının (a) bendinde yer alan “uygulama kararlarını Bakan onayına sunmak” ibaresi “uygulamaya ilişkin görüşlerini

Bakana sunmak”, aynı fıkranın (b) bendinde yer alan “nihaî şeklini vererek Bakanın onayına sunmak” ibaresi “sonucunu Bakana sunmak” şeklinde, ikinci fıkrasının (a) bendi ile üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Öğretim üyeleri,”

“(3) Kurulda görüşülen konularla ilgili olarak Bakan onayı ile görevlendirilen ilgili birim amiri veya amirleri Kurul toplantısına katılır ve oy kullanırlar.

(4) Kurul görüş ve inceleme sonuçlarını Bakana sunar.”

MADDE 21 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(2) Yurt dışı teşkilatı kadrolarına sürekli görevle atanabilmek için atanılan tarih itibarıyla en az bir yıldır fiilen Bakanlık merkez veya taşra teşkilatında ya da üniversitelerde çalışıyor olmak ve görevlendirmenin yapılacağı ülkenin resmî dilini veya Almanca, Fransızca ya da İngilizce dillerinden birini bilmek şarttır.

(3) Ancak, ikinci fıkrada belirtilen dillerin resmî dil olarak konuşulduğu ülkelerde, Yükseköğretim Kurulunca denkliği kabul edilen lisans, yüksek lisans veya doktora eğitimini tamamlayanlar; resmî dili Türkçe ve lehçesi olan ülkelere görevlendirilecekler ile Bakanlıkta daire başkanı ve üzeri görevlerde fiilen bulunmuş olanların yurt dışı teşkilatında sürekli görevle atanmalarında hizmet süresi ve yabancı dil şartı aranmaz.

(4) Yurt dışı sürekli görev süresi üç yıldır. Bu süre hizmetin gerektirdiği hâllerde Bakanın onayıyla bir katına kadar uzatılabilir. Daha önce yurt dışı sürekli göreve atanmışlar, yurt içi göreve dönmelerinin üzerinden en az iki yıl geçmeden yeniden atanamazlar. Yurt dışı teşkilatı kadrolarına sürekli görevle atanacaklarda aranacak yabancı dil seviyesi, personelin atanması, eğitimi, yeniden atanması, görevden alınması ile diğer hususlar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

(5) Türkiye’deki veya Yükseköğretim Kurulu tarafından denkliği kabul edilen yurt dışındaki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinden lisans düzeyinde eğitimini başarıyla bitirenlerden ilgili ülke vatandaşlığına sahip olanlarla süresiz oturma ve çalışma izni bulunanlar, Bakanlıkça mahallînden sözleşmeli statüde öğretmen olarak istihdam edilebilir. Bunlara, ilgili ülkede sürekli görevle bulunan ve 9 uncu derecenin 1 inci kademesinden aylık alan bekâr meslek memuruna ödenmekte olan yurt dışı aylığının yüzde seksenini geçmemek üzere Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilecek tutarda ödeme yapılır. Bu kapsamda istihdam edilecek personelin sayısı, nitelikleri, seçim usul ve esasları, görev yerleri ve süreleri, izinleri, görevlerinin sona erdirilmesi ve verilecek iş

sonu tazminatı ile bu fıkranın uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar, Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken belirlenir.”

MADDE 22 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 37 nci maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa Mahkemesince iptal edilen üçüncü cümlesi “Bakanlıkça belirlenen özür gruplarına bağlı yer değiştirmeler ise yarıyıl ve/veya yaz tatillerinde yapılır.” şeklinde yeniden düzenlenmiş, yedinci ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(7) İl Millî Eğitim Müdürü, İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı, İlçe Millî Eğitim Müdürü, İl ve İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü, Maarif Müfettişi, Okul ve Kurum Müdürü, Müdür Başyardımcısı ve Müdür Yardımcısı olarak görev yapanların hizmet sürelerine ve/veya isteğe bağlı yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

(8) Okul ve Kurum Müdürleri, İl Millî Eğitim Müdürünün teklifi üzerine, Müdür Başyardımcısı ve Yardımcıları ise Okul veya Kurum Müdürünün inhası ve İl Millî Eğitim Müdürünün teklifi üzerine Vali tarafından dört yıllığına görevlendirilir. Bu görevlendirmelerin süre tamamlanmadan sonlandırılması, süresi dolanların yeniden görevlendirilmesi ile bu fıkranın uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir. Bu fıkra kapsamındaki görevlendirmeler özlük hakları, atama ve terfi yönünden kazanılmış hak doğurmaz.”

“(9) Yurt içi veya yurt dışında, yerli veya yabancı kurum ve kuruluşlarla veya başka ülkelerle işbirliği anlaşması çerçevesinde kurulan ve ulusal veya uluslararası proje yürüten okul ve kurumlar, Bakan onayı ile proje okulu olarak seçilen ve belirli eğitim reformu ve programları uygulanan okul ve kurumlar ile Bakan onayıyla doğrudan Bakanlık merkez teşkilatına bağlanan kurumlara yapılacak öğretmen atamaları ve yönetici görevlendirmeleri Bakan tarafından yapılır.

(10) Öğretim üyeleri ile Bakanlıkta görev yapmakta olan öğretmenlerin dokuzuncu fıkra kapsamındaki kurumlara atanma ve görevlendirilmelerinde bu Kanun Hükmünde Kararname, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer mevzuatın sınavlar ve atanmaya ilişkin hükümleri uygulanmaz. Dokuzuncu fıkra kapsamındaki kurumlara yönetici görevlendirmeleri özlük hakları, atanma ve terfi yönünden kazanılmış hak doğurmaz.

(11) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar kurumlarının ve kendilerinin muvafakati ile aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Bakanlıkta görevlendirilebilirler.”

MADDE 23 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 41 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Maarif Müfettişleri

MADDE 41 – (1) İl millî eğitim müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Maarif Müfettişleri Başkanlığında Maarif Müfettişleri ve Maarif Müfettiş Yardımcıları istihdam edilir.

(2) Maarif Müfettiş Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) En az dört yıllık lisans eğitimi veren eğitim, fen-edebiyat, hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, işletme, ilahiyat fakülteleri ile hizmet birimlerinin görev alanına giren ve yönetmelikle belirlenen yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki veya yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak

b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak

(3) Maarif Müfettiş Yardımcısı kadrolarına, öğretmenlikte sekiz yıl ve daha fazla hizmeti bulunanlar arasından ayrıca yapılacak yarışma sınavında başarılı olanlar arasından da atama yapılabilir.

(4) Maarif Müfettiş Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak kaydıyla yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Sınavda başarılı olamayanlara veya sınava girmeye hak kazandığı hâlde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. İkinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar Maarif Müfettiş Yardımcısı unvanını kaybeder ve Bakanlıkta durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

(5) İhtiyaç hâlinde Maarif Müfettişleri, Rehberlik ve Denetim Başkanlığında görevlendirilebilir.

(6) Maarif Müfettişlerinin, her hizmet bölgesinde iki yıldan az olmamak üzere Bakanlıkça belirlenecek süreler kadar çalışmaları esastır. Hizmet bölgelerinin oluşturulması ve bu bölgelerdeki çalışma süreleri; Maarif Müfettişleri ve Maarif Müfettiş Yardımcılarının nitelikleri, mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma ve yeterlik sınavları, atanmaları, çalışma ve yer değiştirmelerine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir. Maarif Müfettişleri ve Maarif Müfettiş Yardımcıları, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin “A- Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa Göre Alanlar” kısmının (1) numaralı bölümünün (j) sırasında öngörülen ek ödemedan aynı usul ve esaslar dâhilinde yararlandırılır.”

MADDE 24 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Telif ve sınav ücretleri ile yurt dışı okul giderleri

EK MADDE 1 – (1) Bakanlık;

a) Kamu veya özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere, okul ve kurumların eğitim ve öğretim programları, taslak ders kitapları ve diğer yayınları ile eğitim araç ve gereçlerinin ve Bakanlıkça yapılan sınavların sorularının hazırlatılması veya inceletilmesi karşılığı ilgili mevzuatı uyarınca ödenecek bedel ve telif ücretinin,

b) Taslak kitap, ders kitabı, eğitim araç ve gereci ile sınav sorularının hazırlanmasında görevlendirilenlere, bu amaçlarla oluşturulan komisyon, sınav başvuru merkezi ve sınav koordinatörlüklerinde görev alan personele, Bakanlıkça yapılan sınavlarda görev alanlara, sınav güvenliğini sağlamakla görevlendirilenlere ve benzeri çalışmalarda görev alan diğer personele ödenecek ücretin,

Bakanlık döner sermaye hesabından ödenmesine ilişkin usul ve esasları Maliye Bakanlığının görüşünü de alarak tespit eder.

(2) Bakanlıkça sunulan taslak ders kitapları ile diğer eğitim araç ve gereçlerinin incelenmesi ve Bakanlıkça yapılan sınavlar karşılığında Bakanlık döner sermaye hesabına yatırılacak bedelin tutarı ile tahsiline ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça tespit edilir.

(3) Yurt dışında büyükelçilikler ve başkonsolosluklar aracılığıyla Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren okulların hizmet binası yapımı, donatımı, kefalet ücreti ve kira giderleri ile Bakanlıkça uygun görülen diğer ihtiyaçları Bakanlık bütçesine bu amaçla konulacak ödenekten karşılanır.”

MADDE 25 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Bütçe ve personele ilişkin geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 10 – (1) Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü teşkilatlanıncaya kadar, bu Genel Müdürlüğe verilen görev ve hizmetler daha önce bu görevleri yapmakta olan birimler ve mevcut personel tarafından yapılmaya devam edilir. Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğünün 2014 mali yılı harcamaları, 20/12/2013 tarihli ve 6512 sayılı 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığı tarafından yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ve Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğünün ödeneklerinden karşılanır.

(2) Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü teşkilatlanıncaya kadar, bu Genel Müdürlüğe verilen görev ve hizmetler daha önce bu görevleri yapmakta olan birimler ve mevcut personel tarafından yapılmaya devam edilir. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 2014 mali yılı harcamaları, 6512 sayılı 2014 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığı tarafından yeni bir düzenleme yapılmıncaya kadar Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün ödeneklerinden karşılanır.

(3) Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, İnşaat ve Emlak Grup Başkanı ve Grup Başkanı kadrolarında bulunanlar ile Bakanlık taşra teşkilatında İl Müdürü, İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı ve İlçe Millî Eğitim Müdürü kadrolarında bulunanların görevleri bu maddenin yayımı tarihinde hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Bunlardan Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi, Müsteşar Yardımcısı ve Genel Müdür kadrolarında bulunanlar ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Bakanlık Müşaviri kadrolarına, Grup Başkanı ve İl Müdürü kadrolarında bulunanlar ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Grup Başkanı ve İl Müdürü kadrolarına, diğerleri ile geçici 3 üncü maddeye istinaden şahsa bağlı Şube Müdürü kadrolarında bulunanlar ise ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Eğitim Uzmanı kadrolarına, hâlen bulundukları kadro dereceleriyle hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır. Ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen kadroların herhangi bir sebeple boşalması hâlinde bu kadrolar hiçbir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(4) Bu madde uyarınca ekli (3) sayılı listede anılan kadrolara atanmış sayılan personelin yeni kadrolarına atanmış sayıldıkları tarih itibarıyla eski kadrolarına ilişkin olarak en son ayda aldıkları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarının (bu tutar sabit bir değer olarak esas alınır); yeni atandıkları kadrolara ilişkin olarak yapılan aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları, ek ödeme ve benzeri adlarla yapılan her türlü ödemelerin (ilgili mevzuatı uyarınca fiili çalışmaya bağlı fazla mesai ücreti hariç) toplam net tutarından fazla olması hâlinde aradaki fark tutarı, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın fark kapanıncaya kadar ayrıca tazminat olarak ödenir. Atanmış sayıldıkları kadro unvanlarında isteğe bağlı olarak herhangi bir değişiklik olanlarla, kendi istekleriyle başka kurumlara atanıncaya kadar fark tazminatı ödenmesine son verilir.

(5) Üçüncü fıkraya göre ekli (3) sayılı listedeki Grup Başkanı ve İl Müdürü kadrolarına atanmış sayılanlar ile geçici 3 üncü maddeye istinaden şahsa bağlı Genel Müdür Yardımcısı, Daire Başkanı ve İl Müdürü kadrolarına atanmış sayılanlar Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne bağlı hizmet içi eğitim enstitülerinde görevlendirilir. Üçüncü fıkraya göre Eğitim Uzmanı kadrolarına atananlar, Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında Bakan tarafından belirlenen birimlerde sürekli görevle istihdam edilir. Bunlardan daha önce öğretmen olarak görev yapmış bulunanlar hizmet süreleri, hizmet puanları ve tercihleri dikkate alınmak suretiyle, ihtiyaç bulunan okullarda öğretmen olarak görevlendirilebilir. Bu personelin sürekli görevle istihdam edildiği yerle ilgili olarak 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun geçici göreve ilişkin hükümleri uygulanmaz.

(6) 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümünde yer alan boş ve dolu İl Eğitim Denetmeni ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarının unvanı sırasıyla Maarif Müfettişi ve Maarif Müfettiş Yardımcısı olarak değiştirilmiştir.

(7) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte Millî Eğitim Başdenetçisi, Millî Eğitim Denetçisi ve İl Eğitim Denetmeni kadrolarında bulunanlar Maarif Müfettişi, Millî Eğitim Denetçi Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı kadrolarında bulunanlar ise Maarif Müfettiş Yardımcısı kadrolarına, başka bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro dereceleriyle atanmış sayılır. Bunların Millî Eğitim Başdenetçisi, Millî Eğitim Denetçisi, İl Eğitim Denetmeni, Millî Eğitim Denetçi Yardımcısı ve İl Eğitim Denetmen Yardımcısı olarak geçirdikleri süreler, ilgisine göre Maarif Müfettişi ve Maarif Müfettiş Yardımcısı olarak geçmiş sayılır. Bu şekilde Maarif Müfettişi ve Maarif Müfettiş Yardımcısı kadrolarına atanmış sayılanlara, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre söz konusu kadrolarına bağlı olarak mali haklar kapsamında fiilen yapılan her türlü ödemeler toplamı net tutarının, atanmış sayıldıkları kadro unvanları için öngörülen mali haklar toplamı net tutarından fazla olması hâlinde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte anılan kadro unvanlarında bulunanlar hakkında (Millî Eğitim Denetçi Yardımcılığından Maarif Müfettişliği kadrolarına atananlar dâhil), atanmış sayıldıkları kadroda bulundukları sürece bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(8) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla halen Okul ve Kurum Müdürü, Müdür Başyardımcısı ve Yardımcısı olarak görev yapanlardan görev süresi dört yıl ve daha fazla

olanların görevi, 2013-2014 ders yılının bitimi itibarıyla başka bir işleme gerek kalmaksızın sona erer. Görev süreleri dört yıldan daha az olanların görevi ise bu sürenin tamamlanmasını takip eden ilk ders yılının bitimi itibarıyla başka bir işleme gerek kalmaksızın sona erer.

(9) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde; bir defaya mahsus olmak ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümünde yer alan Millî Eğitim Uzmanı unvanlı toplam serbest kadro adedini geçmemek üzere, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup mesleğe özel yarışma sınavı ile girilen ve belirli süreli meslek içi eğitimden ve özel bir yeterlik sınavından sonra 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “ORTAK HÜKÜMLER” başlıklı bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen kadrolara atanmış olanlar, Bakanlığın görev alanı ile ilgili dallarda doktora yapmış olmak kaydıyla üniversite öğretim elemanları ile öğretmenler arasından Bakanlıkça belirlenen esas ve usullere göre yapılacak sınavda başarılı olanlar Millî Eğitim Uzmanı olarak atanabilir. Bu şekilde atanacakların mesleklerinde en az beş yıllık deneyime sahip olmaları ve Bakanlıkça belirlenecek düzeyde Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından veya dil yeterliği bakımından bunlara denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip olmaları gerekir.”

MADDE 26 – 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin;

- a) 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (d), (e), (f) ve (g) bentleri,
 - b) 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi,
 - c) 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi,
 - ç) 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası,
 - d) 40 ıncı maddesinin başlığında yer alan “ve Denetçi” ibaresi ile birinci fıkrasında yer alan “ile Millî Eğitim Denetçileri ve Denetçi Yardımcıları” ibaresi ile maddenin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları,
- yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 27 – (1) 10/6/1930 tarihli ve 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 13/1/1943 tarihli ve 4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair

Kanunun 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10 ve 15 inci maddeleri ile geçici 1, 2, 3 ve 4 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(3) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasında yer alan “Millî Eğitim Denetçileri ve Millî Eğitim Denetçi Yardımcıları ile İl Eğitim Denetmenleri ve İl Eğitim Denetmen Yardımcıları” ibaresi “Maarif Müfettişleri ve Maarif Müfettiş Yardımcıları” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli (8) sayılı tarifenin “VII- Okul diplomaları” bölümünün (2) numaralı bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

(5) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun,

a) 36 ncı maddesinin “ORTAK HÜKÜMLER” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde yer alan “İl Eğitim Denetmen Yardımcıları” ibaresi “Maarif Müfettiş Yardımcıları” şeklinde ve “İl Eğitim Denetmenliğine” ibaresi “Maarif Müfettişliğine” şeklinde değiştirilmiş, aynı bentte yer alan “ve Millî Eğitim Denetçi Yardımcıları” ve “ve Millî Eğitim Denetçiliğine” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

b) 152 nci maddesinin “II- Tazminatlar” kısmının “A- ÖZEL HİZMET TAZMİNATI” bölümünün (g) bendinde yer alan “Millî Eğitim Denetçi ve Denetçi Yardımcıları,” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve (h) bendinde yer alan “İl Eğitim Denetmenleri” ibaresi “Maarif Müfettişleri” şeklinde değiştirilmiştir.

c) Eki (I) sayılı Ek Gösterge Cetvelinin “I- GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI” bölümünün (g) bendinde yer alan “İl Eğitim Denetmenleri” ibaresi “Maarif Müfettişleri” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin on üçüncü fıkrasında yer alan “Yönetim Kurulunun teklifi üzerine” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(7) 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümünde yer alan “Baş Denetçi”, “Denetçi” ve “Denetçi Yardımcısı” unvanlı boş ve dolu kadrolar iptal edilmiş ve anılan cetveldен çıkarılmıştır.

(8) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümünden çıkarılmış ve ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek aynı cetvelin Millî Eğitim Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 28 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.